

A SZÍV

a címe

AAGE MADELUNG
egyik legszebb elbeszélésének. Megjelent a Magyar Könyvtárban.

Ára 60 fillér.

Mindenütt kapható!

Olvassa a
hirdetéseket

MAGYAR KÖNYVTÁR

Az 1870—71-diki

**NÉMET-
FRANCZIA
HÁBORÚ**

teljes leírása

Dr. MIKES LAJOS-tól.

Ára 60 fillér.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI. Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésnél.

ISMERETTERJESZTŐ KÖNYVTÁR

- Korunk találmányai. Irta Archibald Williams. Átdolgozta Szilárd Richárd. Kötve 8.
- Modern bányászat. Irta Archibald Williams, ford. Réz Géza. Kötve 8.
- Ujkori híres utazók. Irta Archibald Williams. Átdolg. Mikes Lajos. Kötve 8.
- Küzdelem a levegő meghódításáért. Irta Charles C. Turner, fordította Fröblich Károly. Kötve 8.
- A modern kémia. Irta Philip C. James dr., ford. Unger Emil dr. Kötve 8.
- A modern technika nagy alkotásai. Irta Archibald Williams. Átdolgozta Péter Jenő. Kötve 8.
- A modern gyáripár. Irta Charles R. Gibson, ford. Balázs Pál. Kötve 8.
- Modern geológia. Irta E. S. Grew, ford. Balleneger Róbert. Kötve 8.
- A modern villamosság. Irta Charles R. Gibson, ford. Hajós Rezső. Kötve 8.
- A primitív ember hajdan és most. Irta Elliot Scott, fordította Schöpflin Aladár. Kötve 8.

Megrendelhető:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI. Andrassy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

Faragó Jenő ifjúsági könyve

Kis mesék a nagy háborúból.

A háború érdekességeit mondja el könnyed, vonzó formában az ifjúság számára. Bevezetésében tájékoztat a háborús és katonai fogalmakról, — valóságos kis lexikonát adja a háborúra vonatkozó ismereteknek, aztán egy kis fiú háborús naplója alakjában közli a háború rövid történetét, megismerteti a hadviselő államok uralkodóival, kormányfőiről, a hadvezérekkel, háborús földrajz című szakaszában szól a főbb helyekről, a melyeknél a háború eseményei lejátszódtak, azután háborús meséket mond el prózában, versben, s a végén egy kis háborús anthológiát ad, jeles költők műveiből gyermekeknek való kedves verseket. A szép könyvbe Gergely Imre rajzolt szép képeket. Ára 3 K.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

A 7-IK

füzete jelenik meg a **Világháború Naplójának**. A Magyar Könyvtár új sorozata. — Tartalmazza az 1915-iki májusi harcztéri eseményeket.

A cikkeket irták:

Paul Goldmann, Heltai Jenő, Nagy Endre, Pásztor Árpád.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Rendelésnél
szíveskedjék lapunkra
hivatkozni.

A Magyar Könyvtár AMATEUR KIADÁSA

64

elbeszélés.

10

kötetben.

Minden füzet külön kötésben, aranyozott színes címlappal van ellátva. A tíz kötet egy tokban van.

Ambrus
Heltai
Kafka
Kóbor
Krúdy
Lakatos
Molnár
Sebők
Szini
Szöllösi

Tíz magyar író és elbeszélő munkáját tartalmazza, igen izléses kiállításban. Ajándékozásra nagyon alkalmas

ÁRA 6 KOR.

Megrendelhető:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM
és minden könyvkereskedésben.

3. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 16.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A *Világhírnévkönyv-vel
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg
határozott viteldij is eszolandó.

TÖRÖK GYALOGSÁG TÁMADÁSA GALLIPOLI FÉLSZIGETEN. — A harcztérre kiküldött tudósítók felvétele.

RUTH KÖNYVE.

REGÉNY. — IRTA LAKATOS LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

Zápolya egy izben ezt akarta cselekedni. Tric-Trac a Városligetben volt, a Szépművészeti Múzeumban. Minden jót meg akart osztani Zápolyával és ha valami szépet látott, azt hűségesen elmondta neki.

(A szép az ő hangjától, az ő ajkától, az ő szavától még szebb lesz. A szépség kevésbé volna szép, a jószág kevésbé jó, a nemesség kevésbé nemes e földön, ha Clarisse nem volna. A hová ő ér, ott a nagy vizek felkurbált szele is kezes lesz, mint egy sóhaj. Lába érintésétől, mely gyengéd, mint egy tekintet, hamvas lesz a hegyek háta is. Parancsaival csak feldíszíthat, kívánságaival csak megkoronázhat mindenkit.)

— A Szépművészeti Múzeumban jártam — mondta Tric-Trac Zápolyának és tán szebben szólt, mint a mikor hozzám beszél. Láttam kint a halott Pálffy János gróf arcképét. Milyen eszményien szép alak. Homloka fehér, mint az ostya, orra a legnemesebb vadaké, ajka rózsaszínű, rajza az elmésségnek, halántékán nemes mivű rajz, az erek, a fehér haj, jószágú selyem, szeme kék kristályból két tő, a füle egy gyermeké, finom keze meleg, mint egy barátság, szépen nőtt virágok szára megirigyelhetné az ő lába karcsúságát. Tartása a legszebb fejedelemé. Ma délelőtt maga ellen vétkeztem Zápolya, hogy a halott pozsonyi gróft sokáig szemléltem.

Mindenki más kezét csókolt volna Clarisse-nak azért, hogy ilyen szépeket tud mondani egy olajképmásról. Am Zápolya új azonban elborult. Komor lett és merev, mint a csúnya nagy kővek.

Megölöm Pálffy János gróft — mondta. És másnap délelőtt vékony ezüst tőrel hadonászott a kép előtt. A szívet kereste a festett mente alatt. Meg akarta gyilkolni a halott gróf ábrázolt képét.

Alig tudták legőgni az örök. Vagy ez a másik eset, mely szintén ez érzelmi történethez tartozik.

Tric-Trac egy régi indiai selyem kendővel ajándékozta meg István napján Zápolyát. Napsárga kendő volt és benne veres rajzok, a nap és az öröm színében. Fehérhajú gyönyörűségem azt szeretete volna, ha Zápolya a csodakendőt ágyának fejére teríti és lágy redők aranyló patakjai alatt álmodik a napról és az örömről.

És Zápolya úr meghatóttan köszönt meg akkor mindent.

És a következő héten mégis ezt mondta: — Ma egész nap hűnyt szemmel jártam a szobában, annyit látva, mint a vak ember, hogy ne érezem azt a sok szépet, a mit Maga nekem ajándékozott és a mivel megaláztott.

Egyetlen Tric-Tracom egész nap sírt akkor. És én sem tudom megérteni, hogyan érezheti megaláztatásnak valakit azt, a mikor neki ajándékozzuk a napot és az örömet.

Most elbűsűzött Zápolya és nem mondta, hogy viszontlátásra.

Én so' sem tudnék rossz lenni édes barátomhoz és most mégis megkérdem magamtól:

— Vajjon szomorú lenne Tric-Trac akkor is, ha én bánthanám? Szomorú, mint a milyen szomorú most ...?

Édes, édes, barátom!

XI.

Junius 30.

Jó néhány napja itt lakunk már ebben a régi házban, a melynek fala olyan széles, mintha két világot akarna egymástól elzárni. A régiek nem kufarkodtak a helyvel, de megvédték az ő életük nyugodalmát.

Háromszáz esztendő és a fürdőház és mint egy öregszíni szürke márványtábla mondja, itt mulattak sok nyáron át Wesselényi Ferenc nádor és hites feleségei Széchy Mária, a ki

seregvézér volt asszony létére. Hareczokon, mindenenek túl voltak már, a mikor nagy udvarmépükkel együtt ide járogattak. Két öreg embernek, egymás férjének, egymás feleségének emlékéül csobog a meleg forrás, a költők irták meg napveres fiatalágukat. Az ifjúság a költőké, az öregség boldogságos békessége a nagy hegyeké és a mély vizeké és a hegyek és a vizek régebtől fogva vannak, mint a költők és továbbra is lesznek.

Házunk udvarán bugog a meleg zöld forrás, anya betegségének mohazöld istápolója. Egy kiszámíthatatlanul öreg forrás, a mely bele van szorítva emberek építette házába. És a vastag házfalakát át és át hatolják a vékony huzalok, a melyek a villanyos erőt és a villanyos fényt vezetik. Századok nyugalmát bolygatta meg a pillanat kényelme, de hiszem, hogy sziklákat robbantani könnyebb lehetett, mint szűk sikátorokat, hajszálcsovességű csatornákat vágni ezekben a falakba, a melyekre úgy rakódott rá az idő, mint gyűrű és kéreg az öreg fákra. Hogy nem reszketett a munkás keze a mikor kemény feladatát végezte.

Nagy fenyőerdő övezi a kis fürdőhelyet és szeretem a fűlevelű fák illatát, a mely komoly, megállapodott. Csak a hó illata hasonlítható a fenyőéhez abban, hogy üde, friss és még sem nyugtalanító. És csak a hó fehér színe olyan mély, mint a milyen mély a fenyveseknek szinte földöntúli zöldje. Mintha az örökkévalóság vízből való kristályok lennének az ágaikban sok rétfi fák és mögöttük a kék hegyek, ezüst-kék hegyek, szelid és hívogató meredekségek, olyanek, mintha más, távoli, nagy színeknek volnának színbeli visszhangjai.

Itt jó.

✓ Felőrányi kocsútra (a lovak, a kis hegyi lovak itt olyan alázatosak és engedelmesek, épen úgy, a hogyan a hegyi ember szemében valami különös hit lakik), egy régi várkastély van. A Pongrácz grófkő volt valamikor ez az ó-ház, a mely megszokott falaival, tépelt ablakaival, önmagukba görbedt ablakosáraival, fáradtan aláhullni kész tornyaival olyan, mint egy haldokló zenekar. Egy zenekar, a mely nagy, gyönyörű szimfóniákat játszik, csupa aranyveres erőkát. A muzikusok játék közben halmak meg, egyik a másik után. A túlságos érzéstől megszokad a szívük, a túlságos szépségtől elmúlik tőlük az élet. Bevégzi egyik a másik után, elesnek zene és játék közben, mint a katona egy emberevő vérsíkon. Már csak a vezér marad meg, a zene-karmenter, fáradt és reszkető kezében a vezéri páleza, lehanyatlott kereszt egy haragtornyon ...

A holt kastély körül sok apró eleven viskó van és belőlük lenszöke tót asszonyok, (szemük, mint a folyó mélyén fekvő kavics) érkeznek vasárnap a kis falusi templom elé. A templom szentképei mind hasonlítanak a falu asszonyaira és az asszonyok a szentképekre. A káplán karingje durva, mint a liptómezei szöttek, bizonyára gondolataiban is egyszerű juhoskálhoz mérsékli magát. Lélekkel csak az tud vezetni minket, a ki egy kicsit maga is érzi a mi elménk korlátait. Vér a vérvéről, gondolat a gondolatunkból. És a fiatal pap areza is olyan, mint a hívó asszonyoké. Mintha nem is igazi, nem is az első arca volna, hanem visszfény, tükrökép. Ezek a népek úgy látszik a folyó egygyű tükröződéseiből hozzák fel az arczukat magukhoz.

És Péter-Pál napján gyönyörűen imádkozott az egész község.

Most este van és Aucassin úr a szomszéd szobában erős zajjal teszi be ablakát. A félelem zenéje ez a zaj és Aucassin úr szeret félni. Fél a parasztoktól és fél a hegyektől, fél az éjszakai levegőtől. Mindenben a betegségtől fél. Ha nem tudnám, hogy mindig az egészséget félti, a mi az öregség jele, azt kellene hin-

nem, hogy tudós mesterem valójában igen gyermekes ember. Kedves svájczim megmosolyogni való rögeszméiből valóságos várat épít maga körül. A rögeszme egy megőregedett gyermeki vágy. Régebben csak hónapokban, hetekben támadt Aucassin úrnak egy-egy új rögeszméje, most szinte naponként. A legújabb, hogy régi rossz sorsú nemzetségből származván, szerencsétlenné tesz mindenkit, a kinek a közelébe ér. Minket ezért gyakran hosszú időkre elkerül és csak aggodalmasan és csak kímért távolságokra közeledik hozzánk. De a kice haragszik, annak ruháján titokban végighúz a mutatóujjával. Megveri őt. Aucassin úr nagyon sok emberre haragszik. Mostanában tőr engem, de várom, hogy mikor lúz végig egy titkosat az én ruhámon is. És akkor nem fogok rajta mosolyogni, de meg fogok neki búcsúztatni.

Hosszú levélben egy szál fehér bársonyos gyopárt, szirmos brokát csillagot küldtem ma Clarissenak. Végtelenül szerettem volna, ha jó barátom eljön ide velünk. Fialat fején fehér haja tavaszok tavaszát adta volna nekem az ünnepies légzésű erdőben és mindennap láthattam volna, hogy szemének tündéri kéksége mennyivel szebb a kárpáti tavakénál. Oh én gyönyörűségem két szép tava!

Fáj, hogy tudom, hogy térben távol vagyunk egymástól. Szíveknek szűk bőrtönnél fájóbb a távolság. Érthetetlen és felmérhetetlen, hogy kezek között, a melyek tegnap még közel voltak egymáshoz, mint lehelet az ajkhoz, ma hosszú vonatok utaznak. Igazságtalanság a távolság és olyan, mintha időben is sok százzal választaná el a szíveket, melyeknek so' sem lett volna szabad egymástól elválniok. Fáj tudnom, hogy Clarisse szenved.

És ha most levelet írnék Zápolyának. Ha megkérném őt szépen és alázatban, ha a szent engedelmeség nevében kérném meg őt arra, hogy legyen jó Tric-Trachoz. Zápolya nem tenné meg, a mire kérem. Mert vannak, a kikben annyi a belső keveltség, hogy csak rosszak tudnak lenni ahhoz, a kit szeretnek. És mentől inkább szeretik, annál rosszabbak hozzá.

Olyant is gondoltam, hogy megkérem Zápolyát, szeressen engem. Nem úgy, mint Clarisset fájó, nagy érzéssel, csak egyszerűen, tisztán, mint egy testvért. Nekem sosem volt testvérem. És ha megkaptam Zápolyától a szeretet kegyelmét és ha megajándékozna a barátság irgalmával, akkor én mindezt odaadnám Tric-Tracnak. Neki ajándékoznám a Zápolya szeretetét. Pástétompuha kezébe eszúztatnám lopva, titokban és megcsókolnám szép kezét, hogy azt higgye, az én számtól jó a meleg, a mi most a kezét hevíti és a mi valóban a Zápolya szívének melege volna. Hiszem, hogy az ő szíve is meleg, mint a mienk. És Tric-Trac sosem tudna meg semmit, csak boldog volna és nem tudná mitől. És Zápolyának is Tric-Trachoz kellene jónak lennie, mert hiszen én neki ajándékoznám a jószágot, a mit magamnak kértem Zápolyától és Zápolya nem tehete ez ellen semmit. Arra volna ítélve, hogy jó lehet. Sok jót kell még cselekednem ebben az életben, a melynek méltatlan tanítványa vagyok és milyen szép jószág az, egyik embertől a másikhoz vinni a szeretetet.

Hogy útjában ne álljon, azért búcsúzott el Zápolya. És ezért nem mondta azt, hogy viszontlátásra. Módot és világi boldogulást kívánt neki. Azt hitte, hogy ezzel áldoz, azt hitte, hogy ezzel nagy. Pedig csak kicsiny volt és a keserűséget küldte egy fiatal szivre. És vannak szívek, a melyek megőregednek egy szótól, mint a hogy vannak kis madarak, a melyek örökre lehúnyják szemüket egy idegen lehelettől. Zápolya úr akkor lett volna szép és akkor lett volna nagy, ha a szegénységével és a keveltségével mindig oldalán halad Tric-Tracnak és nem szorítja daczos ökolbe a kezét,

a melyet barátságban kértek tőle. Nem restelni, de megosztani a hibánkat is azzal, a kit szeretünk, ez az igazi hősiesség. A szegénység nem hiba, a szegénység korona, de Zápolya hibának tartja az ő szegénységét. Tric-Trac pedig vállalta volna a Zápolya szegénységét. A társa, a jó ezinkosa lett volna e szegénységnek és megízlelte volna azt, mint egy aranyos gyümölcsöt. Lehúnyta volna szemét a gyönyörűségtől, a mikor meglátta volna a szegénységet, a szép szegénységet, a melylyel Zápolya őt megajándékozta. De Zápolya sosem jutott el ideig, pedig királyi trónszékeknel magasabb lett volna a percz, melyben ezt megérti és megcselekszi.

— Nem akarok az útjában állni. Éljen boldogul és legyen gazdag — mondta.

Ez úgy fájt, mint egy ütés. Oh, a kit még arra sem méltatunk, hogy megajándékozzuk a szegénységünkkel; a szegénységgel, a melyre pedig Zápolya mégis kevel.

És holnap előveszem a szép színes selymeket és megvarrom a kis útításkát. Tric-Tracnak szüksége lesz erre és Tric-Trac mégis sokat fog utazni. Sok szálló madarat himzek a selymekre.

És most üzenek Magának drága, kedves barátom, egyetlen és édes. A holddal üzenek, a mult heti holddal, a melyet még együtt szemlélünk, a mely a mienk volt.

XII.

Julius 5.

A nyárban, a tátrai kiméletes nyárban, elhullajtották szirmaikat a mult havi rózsák, ám gyönyörű kelyhükben bontakoznak a mások, az ujjak, a frissek. Amazok dúsabbak voltak, de lágyak, omlatagok, karcsúbbak emezek, de színben szívosabbak, formában acélosabbak. A két rózsafaj, két ősi vetélyes nemzetségnek ivadéka.

Sok tizezer esztendő előtt — szép és mívelt Európánál jó részében nyugtalan és hideg tenger lehetett még akkor. Kínában élt az első rózsapár, a déli Kínában, a hol napsárgák a vizek és a teafa szirmaiktól kellemes a levegő. Nagy forró szelek pedig elvitték csiráit az első rózsáknak, puha spanyol földbe hintették és ez

lett a déli róza, a mely karcsú szárazon már kora tavasszal tárta érzékeny kelyhét a Földközi-tenger mindig kék levegő ege felé. És ugyanannak a rózsapárnak más magvait északra sodorta a szél, a nagy tenger, azóta elmúlt tenger kevés köves szigetei felé. És nagy küzdelmekben virágját itt is kibontotta a róza, mivelhogy Isten úgy rendelte, hogy minden földéken róza; nyílják. Am az északra tért rózsának nyara rövid, élete kicsiny lett és nem mert élni, csak a szép melegekben, júliusban és augusztusban. A déli róza kis unokája a tavaszi, az északi a nyári róza.

Már rég a földekbe szikkadt a nagy tenger és a hol egykor sötét szörnyetegek egymással birkóztak a nehéz, fagyos tenger mélyén, oit világos városok állnak. Emberek járnak utcaikban. Hideg és meleg határai összebb toldotak. A föld vidékei testvérebbek lettek egymáshoz. A tavaszi spanyol róza megél ma a Kárpátok hegyvidéke völgyében is és Granada kertjeiben is nyár elején lélegzik első az új róza. Mégis az elmúlt tizezer esztendő színben, szokásban, élettartamban hogy meglátszanak, a két testvérfajtán. A déli tengerek lágy szépségét — e tizezer esztendő előtt kapott csíkot — hordja magán a tavaszi róza, a jégkorszak élettriumfához igazodik légzésében a nyári róza.

És csak tavasszal nyílik drága kedvenzem, a sárga róza, melynek mély színe napkeleti császárok böles pompájára emlékeztet és illata a távoli jó fűszereké. A sárga róza elmulásában sem változtatja színét. Teafa illata a hűséget jelenti, melylyel első hazája, a nagy Khina iránt van. Minden virág közül legszebbem a sárga róza és ha irigyelek valakit a nagyok közül, az Niel, a franciaia maréchal, a kinek nevét az egyik sárga róza örökre hordja, mint Nagy Sándorét Alexandria városa. És a régi város márvány-piacánál is, hol pedig sarui kopogtak Márknak az evangelistának, mennyivel drágább a sárga róza. Lábulkál és könyökükkel érintették a városokat az apostolok, ám a Szent-Léleken égő arezukhoz emelték a virágokat, a melyeket megérintettek kezükkel is.

És rosszat tettem most, hogy tudákos hangon szóltam egy virágról. Nem szép mindent

XIII.

Julius 7.

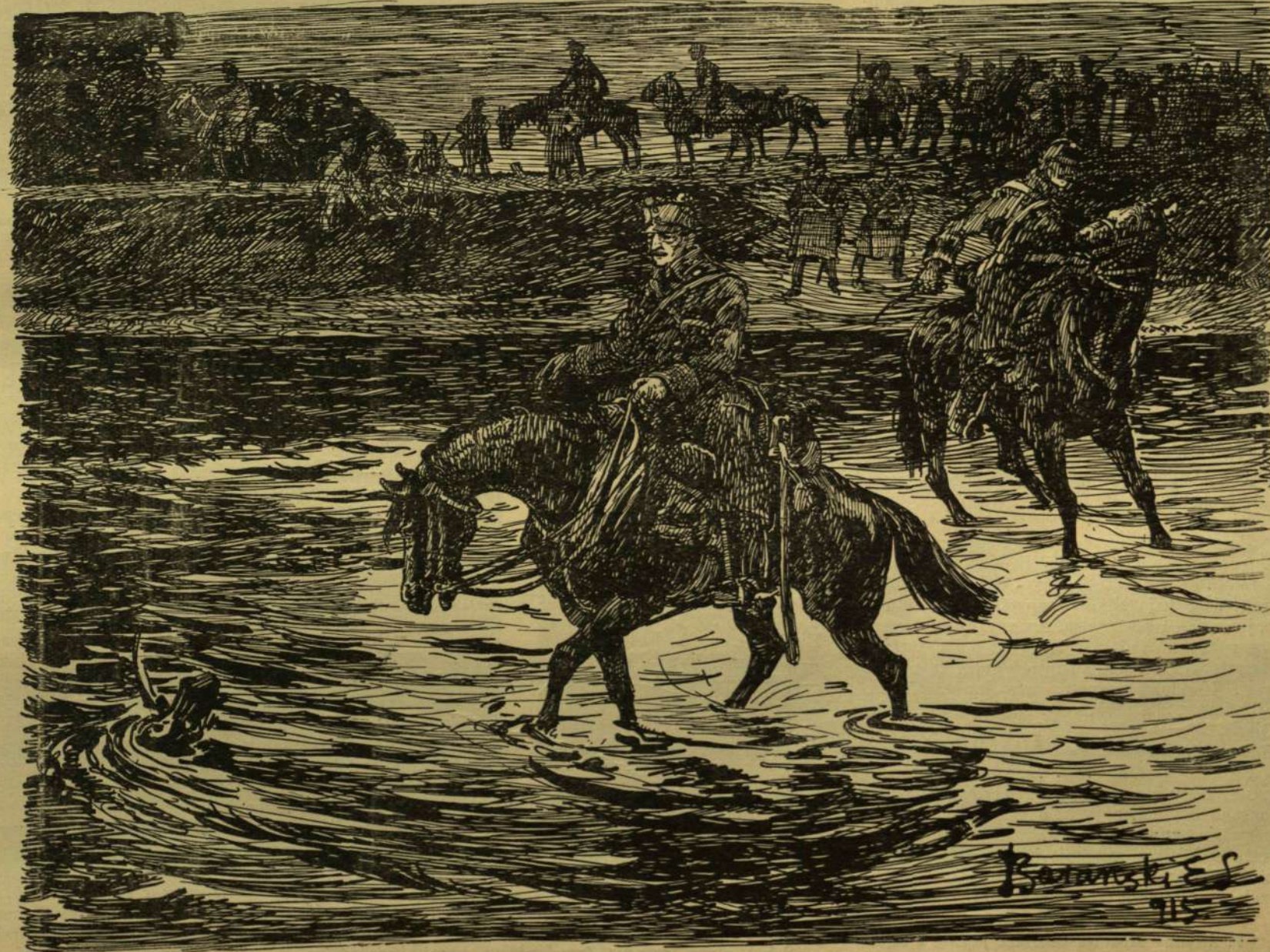
Ruthnak — erre a titkos névre kereszteltem ma lelkemet, az Atjának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében — egy márcziusi napon írtam ezt ebbe a naplókönyvbe, a melyet azóta két selyembe kötöttem, halovány kébbe, a Mária színébe. A jószága miatt vettem akkor magamra a bibliai Ruth nevét a Jó Úristen előtt és magam előtt és senki más előtt.

A moabita nő, Ruth, pedig elhagyta az ő családját és mikor Judeabeli férje meghalt volna, annak anyjához költözött Noémibe, Betlehembe. És Boász is, a ki később őt nőül vette, rokona volt Noéminek és rokona volt a Noémi fiának, Ruth meghalt férjének.

Isten ne büntessen meg érte nagyon, ha azt mondom, hogy anya gyakran nagyon türelmetlen hozzám. Semmisegért vádol és végső megengesztelődésekor is valami elzárja a hangját tőlem.

Pedig szeret. Éjszaka — még ma is, tizenkilenc esztendő vagyok pedig már — ágyamhoz onon és megnézi be vagyok-e takarózva. Sosem nyitom fel ilyenkor szememet. Fájó alakoskodással úgy tesz, mintha aludnék. Félek, ha felnyitom szememet, akkor ő megrestel, a mit tesz. A belső keveltség legyőzné a titkos jót. Sosem nyitom fel ilyenkor szememet, mert várom ... várom, hogy megcsókol egy-szer titokban, míg azt hiszi, hogy alszom. Még nem tette meg egyszer sem. Kemény szeretettel szeret és tudom, hogy ez neki fáj.

(Folytatása következik.)

GÁZLÓKERESÉS. — Baranski E. László rajza.

Jelky Gyula felvétele.

JÓZSEF FERENCZ FŐHERCEG, Ő FELSÉGE KÉPVISELETÉBEN A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁRA ÉRKEZIK.

A SAJTÓHADISZÁLLÁS KIÁLLÍTÁSA BUDAPESTEN A NEMZETI SZALONBAN.

A «SUOMI»

Elbeszélés. — Irta P. Ábrahám Ernő.*

Kopenhágában a halpiacz közelében látkam. Csak a Stormgaden kellett keresztül mennem s már a Gammeltorvon voltam és gyönyörködhettem a Christiansholm-csatorna melletti piacz pezsgő életében s a sirályok repülésében. Örökig, félnapokig el tudtam ott álldogálni. Egy kora nyári délelőtt, mikor megint a halpiaczra mentem, csak megcsapott a fuvalló gyenge szél s erős fenyőillatot hozott a csatorna felől.

— Vajjon honnét kerül ide fenyőszag, — gondoltam. — A svéd erdők illatját mégse hordhatja át a szél az egész Öresundon keresztül!

A csatorna bárkát, csónakait vettem gyanúba. Olyan sűrűn vesztegelnek egymás mellett, hogy itt-ott a víz se látszott tőlük. Hiába gyanakodtam. Csak a jól ismert haltartó csónakok, a ladikok és a lombán gubbasztó halászbárkák vesztegeltek a vizen s az évek óta kimustrált s vendéglőnek használt vitorlás, a Jylland. Nem, ezekről még sem jöhetett a friss, sűrű fenyő-illat. Közlebb mentem a csatornához s a Thorwaldsen muzeum alatti fordulónál egyszer csak egy sajátos alakú, soha nem látott bárka ötlött a szemembe. Előtte való nap még nem volt ott. Későn este, vagy reggel érkezhetett. A vitorlái már leszedve s két árbozca szárnyaszegetten meredezett. Soha olyan tömzsi, nehézkes hajót nem láttam. Feketére volt festve az egész teste s nagy fehér betűkkel ráírva a neve: Suomi. Suomi Finnszágna finn neve.

— Finn hajó lesz, — gondoltam, — s a finn erdők üdvözlését hozta.

A hajó a legsűrűbb bárka és csónak sereg közé ékelte magát, a miből kitaláltam, hogy sokáig fog vesztegelni a Christiansholms-kanalon.

Egészen mellé mentem. Csak egy ember volt a fedélzetén s a kötelekkel bajlódott. Alacsony termetű ember volt, de tagos, erős vállú. Szőke volt, de a haja ritkás, csapzott, erős szálú s bajusza is tüskés, szálas. Arca szegletes, csontos volt s különösen a két erős pofacsont jellemezte. Szeme kék, tekintete hideg és merész volt. Homloka csapott, orra lapos, tömzsi, ajka húsos, álla rövid volt. Igazi finn arc volt. Olyan, a milyet seregestől láttam az Axelli Gallen képein.

Beszédet kezdtem vele. Vállalta s mikor megtudta, hogy magyar vagyok, melegebb, bizalmasabb lett a hangja is, a nézése is. Meghítt, hogy nézzem meg a hajórákományt. Feltámasztotta a fedélzet csapó-ajtáját s egy rövid létrán lemásztunk a hajó belsejébe. A nagy rekeszek mind tetésen tele voltak apró zöldes, bar-

nás, töröttes fenyőbogyóval s a nehéz illat be-töltötte a hajó egész belsejét.

— Látott-e már egyszerre ennyi fenyő-bogyót? — kérdezte.

— Soha, — feleltem.

A finn pedig belemarkolt mind a két kezébe az egyik rekeszbe s úgy mutatta:

— Nézze, uram! Ez egy fának a termése. S most nézze meg mind ezt a rengeteg bogyót s képzelje el azt a sok fát, a melyeken teremtek. Egész erdők kincse van itt, uram, a finn erdők kincse.

— És mind a magáé? — kérdeztem.

— Nem, uram. Van benne nekem is. De az egész sokunké, három falu népé. Leszüreteli a magát mindenki, behordja a hajóba, én pedig elhozom s itt eladom. Sok finn család meg-siratná az én hajómat, uram, ha elpusztulna.

Egy kicsé elgondolkodott s büszkén tette hozzá:

— De kipróbált hajó a «Suomi»! Sok vihart keresztül élt s nem is fog elpusztulni soha!

Keményen, érzékeny mondtá. Szeme megvillogott, ajka köré egy futó dacos vonás éleződött s én úgy éreztem, hogy mikor a Suomi nevet kimondta, egy a hajónál nagyobb és szentebb dolgra gondolt. De nem akartam leg-szentebb érzéseimhez tolokodni s ezt kérdeztem:

— Egyedül hozta át a hajót a tengeren?

— Nem uram. Két dán legény segített, a kik örültek, hogy a segítség fejében ingyen hazahoztam őket.

— S meddig marad itt?

Egy kicsit elborult erre a kérdésemre.

— Ha én azt tudnám! — sóhajtott. — Lehet, ősz elejéig. Lehet, hogy tovább is. Mig el nem adom a portékámat. Ha rosszul megy a vásár, megeshetik, hogy itt ragadok jövő tavaszig.

— Olyan soká!

— Bizony, uram, az meglehet, ha az első fagyig kész nem vagyok a vásárral. Mert ha egyszer befagy a finn öböl, az ugyan májusig ki nem enged.

Elgondolkodtunk, hallgattunk.

— Van családja? — kezdtem megint.

— Feleségem, meg kis három esztendő fiam, — felelte.

— S ilyen hosszú időre magukra hagyja őket?

— Mit csináljak, uram? Szegény ember vagyok s a kenyér kenyér. Úgy keresem, a hogy tudom.

— Igaz, — feleltem s sokáig hallgattunk.

— Szép az én hazám is, Magyarországon, — törtem meg az elmélyedt csendet, — de szép lehet Finnszág is.

— Szép! A legszebb! — felelt komolyan, határozottan a finn. S meleg, mély hangon magyarázta:

— Sehol olyan csendes fenyőerdőket nem

látni. Van ugyan másfajta fánk is. Nyír, kőris meg cserfa is, kivált a mocsarak környékén. De az igazi a fenyőerdők. Hej, uram, de gyönyörűen ölelik a kristályos finn tavakat! Mintha csak ringatnák őket s néznék magukat a vizükben, hogy milyen szép zöld a ruhájuk!

Meghatottan beszélt s úgy nézett maga elé, hogy a csatornával szemközi hátsorig is száz meg száz mérföldnyi messzeséget látott.

— Mikor szebb Suomi, télen, vagy nyáron? — kérdeztem.

— Szép télen, is, de nyáron talán mégis szebb, — felelte s hálásan nézett rám a Suomi névért.

Ettől fogva mindennap meglátogattam az én új finn barátomat. Egy kicsit lassan ment a vásár, de sose panaszkodott miatta.

— Nem vágyik még haza? — kérdeztem tőle egyszer.

— Dehogyan is nem vágyom, — felelte. Hiszen gyerekeim van otthon, meg asszonyom. Azután meg van tíz éve, hogy nyár idején sose voltam otthon.

— Pedig most lehet csak szép a sok árnyékos finn fenyőerdő!

A finn nem felelt, csak hallgatott. Azután felesapta a fejét s maga-magát biztatva legyintett a kezével:

— Mindegy, uram! — mondta. — Ha itt vagyok is, egy kicsit még is otthon vagyok.

Nézte ezt a hajót. A neve: Suomi. Az utolsó deszkája is, meg mind a két árbozcaja is a finn erdőkben nőtt. S az egész hajó tele van a finn erdők gazdagságával és illatával. Olyan ez uram, mintha egy darab finn erdő jött volna át velem a tengeren. S még mikor bemegyek is a városba, még oda is, a Vimmelskafetre is, meg a Kongens Nytorvra is eljön velem a fenyő-illat, mert beitta magát a ruhámba is. S tele lesz velem még csak az uteza is, a merre járok. Hogy csak be kell hunynom a szemem s azt hiszem, otthon vagyok, a finn erdők árnyékos hűsében.

Egyszer ezt kérdeztem tőle:

— Mondja, hogy van az, hogy én még sose hallottam magát kacagni s még mikor mosolyog is, szomorúan, keserűen mosolyog?

— Azért van ez, uram, — felelte, — mert finn vagyok. S minden finnek keserűség van a szívében. Hétszáz esztendőig a svéd volt feletünk úr, száz év óta pedig az orosz. Nagy urak a csárok, uram! Nem szeretik, ha dobog a finn szív. Megzavarná az álmukat. Látta uram, volt köztük egy, a ki szeretett bennünket. II. Sándor ezár. Jobban érezte magát köztünk, mint az oroszai közt. Ott áll a szobra Helsinkiben s a tengerre néz. De én mégse tudom megemlíni előtte a kalapom. Mert ha jó szívvel volt is hozzánk, orosz volt... ezár volt...

Dolgom akadt fentebb, északabbra s pár hónapra ott kellett hagynom Kopenhágát. Csak ősz végére térhettem vissza megint. Először is a halpiaczra mentem.

— A «Suomi» ugyan már nem lesz ott, — gondoltam, — de legalább nézhetem a sirályok repülését.

Legnagyobb csodálkozásomra a régi helyén találtam a «Suomi» s a finn egykedvűen pipázott a fedélzetén.

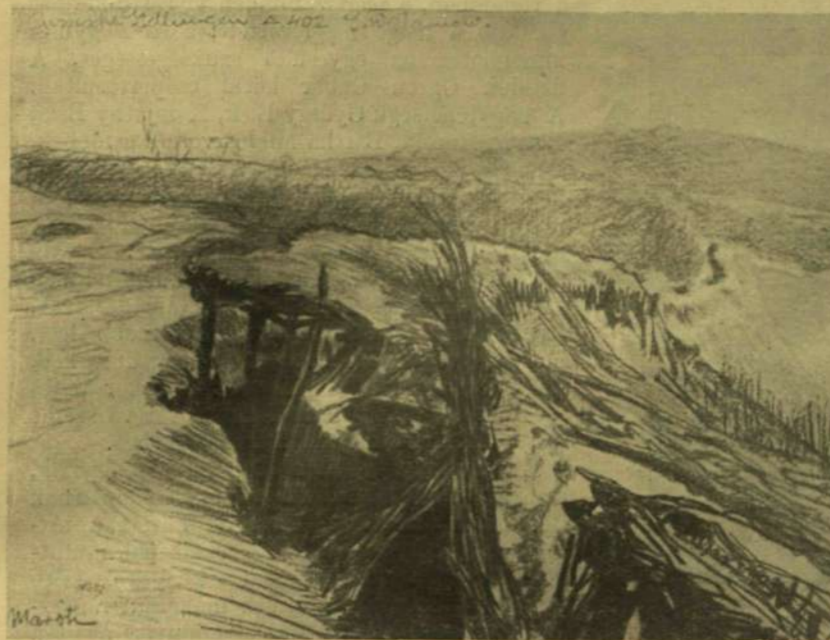
— Hát maga még nincs otthon? — csodálkoztam.

— Elkéstem egy kicsit a vásárral, lassan ment, — magyarázta.

— Hát most már itt marad? — kérdeztem.

— Hát bizony már nem igen bátorságos útnak indulni, — mondta csendesen s sóhajta tette hozzá: — Pedig hej, vágyom haza!

Másnap reggel megint meglátogattam, de csak hült helyét találtam a finn bárkának. Útnak indult mégis. Hűvös idő volt s következő nap fagyra állott s csakugyan éjjelre megkezdődött a fagy. Az első fagy, de többet nem is engedett fel. És én a «Suomi» gondoltam. Mi lett vele? Vajjon milyen erős a fagy a finn öbölben? Összeállottak-e már a vizen a jégtáblák s be tudott-e előlük futni a «Suomi» biztos révbé, vagy pedig közre fogták halálos, hideg öleléssel. És elképzeltem a feltornyosodott jégtáblák közé ékelt szegzett szárnyú, tehetetlenül vergődő, köd-ölelt, megfagyott hajót. S egyre nőtt a képzeletemben. Nagyra, fantasztikus méretűre. Hogy a végén már nem is a hajó, a kis «Suomi» volt, hanem az igazi, a nagy Suomi, az orosz ölelésben megdermedt szegény rab Finnországon.

Maróti Géza: Orosz állások Tarnovná.

Dirékly József: Kraszniki útközet.

Vadász Miklós: Zsinagóga.

Hesshammer Lajos: Vörös ördög a figyelőhelyen.

Goltz Alexander: 419-es magaslát Tarnov mellett.

Vaszary János: Orosz foglyok a barakban.

* P. Ábrahám Ernő munkatársunk jelenleg a harez-téren van.

MOCSÁRY LAJOS.

1826—1916.

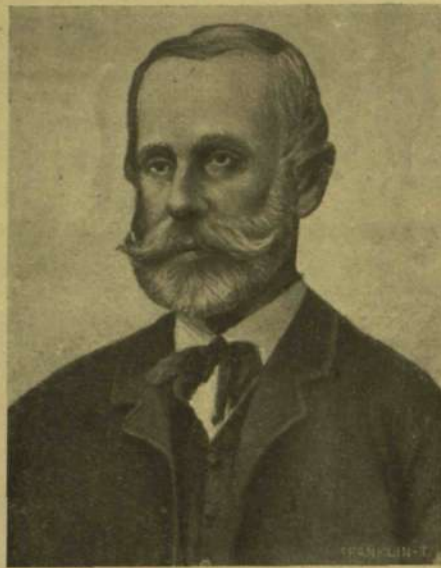
Mocsáry Lajos előkelő, nagy vagyonu családból származott, a mely csaknem dynasztia rangban állott a maga szűkebb vidékén. Az ily családok fiai megszokták apáról-fiúra, hogy csak parancsoljanak, s minél kevésbé engedelmessékedjenek. A politika őrü passzió volt náluk, melynek csak akkor van becése, ha vezető szerepet biztosít, — feltéve, hogy az illetőben megvannak az ehhez szükséges egyeni kvalitások.

A most elhunyt államférfi, kinek nevet ajkain hordozta valaha a hír, joggal hihette és hitte is, hogy birtokában van ezeknek a kvalitásoknak. Gondos nevelésben részesült, mely magasabb színvonalú volt, mint a miről barátai, a hozzá hasonlóak élveztek. Beszélte a művelt nyugati nemzetek nyelvét s a nagy hazafinak Wesselényi Miklósnak barátságával dicsekedhetett, a kinek halála után feleségül vette az özvegyét. A Bach-korszak leggyászosabb napjaiban, a mikor tiltva volt minden szabadabb szó, a cenzor, — ki személyes jó embere volt — kivételt tett vele s megengedte egy hazafias röpiratának kinyomatását. Egyszerre sokaknak szeme fordult személye felé. A ki akkor szól, mikor síri csendben hallgatnak mások, annak messzire hallzik a szava. Mocsáryt a legnagyobb hazafiakkal együtt emlegették, s ünnepezté lett a neve, 1861-ben képviselővé választotta a mezőkövési kerület, s ő Deák Ferencz pártjához csatlakozott. De a rövid s meddő munkára kárhözottatott szesszió alatt nem volt alkalma rá, hogy kitüntesse magát — amugy is beárnyékolván Deák hatalmas szelleme a kisebbeket, 1865-ben újra képviselő lett, de akkor sem adtak számára nagyobb hatáskört s még a hatvanhates bizottságba sem választották bele, mely a kiegyezést készítette elő. Sokan emiatti sértődésnek tulajdonították azt, hogy midőn két évi alispáni hivataloskodás után újra a képviselőházba került, elhagyta eddigi pártját, s a balközéphez csatlakozott. De ezt csak az hihette el róla, a ki nem ismerte az ő szilárd jellemét. Fordulat állott elő meggyőződésében, a mely fordulatot az események érleltek meg. S aztán haláláig hí maradt elveihöz.

A mikor a balközép földadta elveit s a fuzióba ment bele, Mocsáry nem ment azokkal a kik az érvényesítés új útját választották. Ez az ő politikai ösztinteségének legkésebb bizonyossága. Megmaradt a függetlenségi elvek szolgálatában, s a szélső balpárthoz csatlakozott.

Csakhamar ő lett a vezére ennek a pártnak. A régi időkben nehezen tudták azt elképzelni, hogy ne előkelő családból származó, nagy nevé s vagyonos ember legyen a pártvezér. Csak Kossuth Lajos tüneményes zsenijének engedték el ezeket a tulajdonságokat, — pedig meg kell jegyezni, hogy Kossuth csak a művelt közeposztályt s a honorációziorokat ragadta magával, a gazdag nemességét a maga egészében soha. És Deák Ferencz is, ha véletlenül egy szegény iskolatanító fiát születik, s nem lett volna kétezer holdas birtoknak az ura, sohasem lett volna az akkori nemzedék vezérévé. A balközép gazdag olygarchái, — Almássy Sándor, Patay István, vagy Csanády Sándor — nehezen tűrték volna pártvezérül Helyi Ignácot, ámbar Kossuth bizalmasa volt, de csak újságíró, vagy Simonyi Ernőt, a ki nagy eszű s európai műveltségű férfiú volt, de abból élt, hogy egy angolországi vasgyárnak volt az itteni képviselője. Ezek az urak valaha lábuknál látták még heverni a jobbágyot, esetleg botoztatták is. Elfogadták teoriában a demokratikus vívmányokat, de nehezen törődtek bele később is (Irányi idejében) abba a gondolatba, hogy olyas valakinek vezérlete alatt vitézkedjenek, a ki nem született úr. Ellenben Mocsáry Lajos praedestinálnak látszott előttük arra, hogy vezérök legyen.

Tőle várták, hogy országos jelentőségre emeli az eddig kicsi pártot. De ez az országos jelentőség képezte egész ambíciójukat. Ez a párt teljesen negatív állásponton helyezkedett. Nem fogadta el a közjogi kiegyezést, se annak semmiféle következményét, de a függetlenséget csak zászlajára írta a nélkül, hogy komolyan törekedett volna azt meg is valósítani. A lelkekben élt az a meggyőződés, hogy ez a függetlenség

MOCSÁRY LAJOS.

csak forradalom, vagy külföldi bonyodalom révén valósítható meg, s szinte félt a párt attól, hogy többségbe kerül. Mikor Mikszáth Kálmán tüggetlenségi programmal szándékozott fellépni, s kerületet kért a pártvezetőségétől, Németh Albert azt mondta az értekezleten: eme adjunk neki, elegen vagunk ugy is s nagyon sok k közöttünk már is a scribes. Pedig hát Németh Albert óriási olvasottságú s európai műveltségű ember volt.

Ezt a pártot kitűnően vezette Mocsáry Lajos. Megvalósította azt, a mit tőle vártak. Országos jelentőségre emelte a pártot, s az addigi kicsi csoportnak számát több mint százra emelte. Határozott szervező tehetség volt. Főlkutatta a pártal rokonszenvező elemeket, népgyűléseket szervezett — még pedig gyakran magában a fővárosban is — beutazta a kerületeket; agitált, szónokolt.

Mint parlamenti szónok nem tartozott a legelsőkhöz; inkább szentenciákat mondott, mint érveket, előadásában kevés volt a lendület és a szín, inkább szakasztikus volt, semmint humoros, de több volt mint közepes. Az akkori időben különben nem igen szerették a hosszas vitakozásokat. Elégnek tartották, ha minden kérdésnél egy-két felszólaló fejté ki a párt álláspontját. S ebben is az elvi álláspont helyezett a súlyt. Egy fiatal képviselőt pl. megrótták a pártgyűlésen azért, mert az ujonczok megajánlásának megtagadását érvekké is indokolta, s nem elégedett meg annak a kijelentésével, hogy a függetlenségi párt elvi szempontból nem adhat a közös hadseregnek ujonczokat.

De Mocsáry Lajosnak meg kellett érnie, hogy az ő vezérlete alatt válságok törtek ki a pártban, a programot meg kellett változtatni, az elvi kijelentések mellett tekintetbe kellett venni a gyakorlati politika követeléseit, — s meg kellett érnie, hogy mindezek folytán a küzdő térről leszorult.

A pártba fiatal, nagytehetségű férfiak kerültek bele. Olyanok a kik nem élték át az 1848—49-iki korszakot, a kik nem akartak kaczerkódní a forradalommal, nem nemzetközi bonyodalmaiktól remélték a fordulatot, hanem az ország választói között akartak többséget szerezni a pártnak. A két felfogás között élesebb volt az ellentét, sem hogy nagy küzdelem és nagy rázkodtatások ne jártak volna nyomán.

A fiatalok úgy vélték, hogy mindenekelőtt be kell fogadni a pártba a 48-asokat, a kik külön árnyalatot képeztek Irányi vezérlete alatt, s a kik csak néhány tagot számláltak ugyan a képviselőházban, de a kiknek az országban sok volt a hívők. A két árnyalat között az volt a különbség, hogy Irányi ki akarta mondani a programban azt, hogy a párt törvényes eszközzel akarja megvalósítani a maga elveit. Az öregek ezt ellenezték. Azt mondták, hogy ez felesleges, hiszen a törvény alapján vállaltak mandátumot. Titokban pedig az volt ellenzőiknek oka, hogy bentmaradhasanak a pártban azok is, a kik sunyi módon a forradalomban reménykedtek, valamint a köztársaság hívei is, mert ezekből is volt egy-két exempláris.

Országos pártgyűlés jött össze Budapesten a vigadóban, a melyre minden választó-kerület elküldte a maga megbízottait, s ez a gyűlés kimondotta az egyesülés szükségességét. A fiatalok Ugron Gábor körül csoportosultak. A nagytehetségű György Elek, Komjáthy Béla, Eötvös Károly, Bartha Miklós voltak a főbbek, s hozzájuk csatlakozott Csávolszky Lajos az ő nagy tekintélyű lapjával az Egyetértéssel. Azonkívül Ugron személyes hívei, a kik jóval későbbi időkben külön pártot is alakítottak. Évekig tartott a küzdelem. A fiatalok csaknem minden fontosabb kérdésben megújították támadásaikat, az öregek ellenállása egyre erőlenebb lett. Mocsáry végre is belátta, hogy engednie kell, különben a párt bomlik szét. S ekkor teljes lojalitással, csak a haza érdekeit tartva szemé előtt vonta le a helyzet konzekvenciáit.

E sorok írója feltétlenül tisztelője Mocsárynak, a mellett Irányi bizalmát is bírva, alkalmasnak találta arra, hogy kettejük között a tárgyalásokat közvetítse. Nehéz feladatnak mutatkozott megértetni egymással a kényes és kissé nyakas «urat» és az elveihöz makacsul ragaszkodó puritánt. De valójában könnyen ment a dolog, mert Mocsáry az egész vonalon engedett. Irányi szuverén módon diktálta az új programot, melyet betű szerint kellett a pártnak elfogadnia; — s az el is fogadta. Mocsáry lemondott a pártelnökségről s győzelmesen vonult be székébe Irányi Dániel.

Néhány évig Mocsáry Lajos tovább szolgálta a pártot, mint közkatoná. S zűgölődés és frondörökösödés nélkül tette. De aztán új jelszót dobott a politikai küzdelembe, mely sok félreértésre vezetett. Kimondotta, hogy ki kell békülni a nemzetiségekkel, teljesíteni kell követeléseiket, s jó barátaink kell őket tennünk még áldozatok árán is. Ugyanazt a politikát hirdette — csak hogy kissé tovább menve az engedményekben — melyet pár év előtt Tisza István igyekezett megvalósítani. De Mocsáry fellépésének idején még erősen sovinszta volt a közfelfogás. Valóságban nemzeti árulásnak tekintették az ilyen törekvést. A függetlenségi-párt szégyenkezett, hogy az ő néhai vezére a bűnös, s kimondta rá az anathemat. Megjelentek a gyanúsítók is. Ráfogták Mocsáryra, hogy csak a hiúság vezette ebben a lépésében. Vezér akart lenni a nemzetiségi párton, miután a függetlenségi-párton az többé nem lehetett. De a kik azt róla mondták és elhitték, azok nem ismerték se az ő törhetetlen magyar hazafiságát, se az ő puritán tisztaságú jellemét. Neki az volt a nézete előbb is. Nem adott neki kifejezést, mert feszélyezte a pártvezéri állása. Valószínű, hogy hallgatott volna később is, ha pártvezér marad. De a mikor nyilatkozott, csak annak adott kifejezést, a mi meggyőződése volt.

Ettől fogva csendes visszavonulásban birtokán töltötte hátralevő napjait, melyeket bőkezűen osztott számára végzete. Visszavonultságából kilépve 1888-ban jelent meg ismét a nyilvánosság terén. Grünwald Béla könyve készítette erre a lépésre. Ez a könyv, melynek «Régi Magyarország» volt a címe, s mely a régi magyar közigazgatás állapotát akarta ismertetni, de a mely nagy elfogultsággal bántalmazta, itt-ott valóságos ostromozta a régi nemzeti osztályt. Ennek az osztálynak védelmére kelt Mocsáry Lajos, s megírta «A régi magyar nemességről» szóló könyvét. S megvédte nemcsak a régi nemességet, hanem a régi közigazgatást is, mely mint egykori alispánnak szívéhez nőtt.

Azonkívül csak ritkán jelent meg tőle egy-egy hírlapi cikk. Leginkább olyankor, midőn veszélyben látta forogni a függetlenségi pártnak régi hagyományait. Az elveket. A mely elvek nem is mindig forogtak veszélyben, a mikor ő úgy hitte, de a melyeket ő szenteknek tartott, s bűnnek vette azt is, ha azokhoz a gyakorlati politika kívánalmái szerint nyulni mertek.

Szellemi frissességét patriarchális életkora végéig megőrizte, s éber figyelemmel kísérte a politikai élet megnyilvánulásait. Szemei meggyengülésével felolvastatta magának nemcsak a magyar, hanem az angol és francia lapokat is s mindenről a mi a politikában történik, értesülve volt. Értesülve volt, de az új szellemet, mely az eseményeket ma intézi, nem értette meg többé, s nem is akarta megérteni. Egy neki idegen világ küzdelmei között tért meg őseihez.

A VISSZATÉRŐK.

Egészen bizonytalan, hogy mikor, de egészen bizonyos, hogy egyszer mégis vége lesz. Az utolsó gránát komor dörgéssel vágja bele magát a földbe és pontot tesz az emberiség legvéresebb drámája végére. A hatalmasok alá fogják írni a jegyzőkönyveket és a lefűvő kürt szava, mint egy aranyos áradat széthullámszik az egész világon. És jön a nagy osztás, a milyen még nem volt e földön.

Ki az, a ki nem gondol erre a pillanatra? Mi mosolyog és boldog reménységgel. Ellenségünk sápadtan és komoran. De a boldog gondolat mögött is ott felhők egy gond kérdése. Hogy milyen a mi polgárunk, mint katona? erre tizenhét hónap dicsőséges viharában bősz és ragyogó választ adott. Semmi mult nem adhatott nagyszerűbb bizonyosságot a magyar katonáról a jelennek, mint a milyet a jelen adott az örökkévaló jövőnek. A megfélemlített kérdések most a nyomába lép a feleletre váró. Milyen polgár lett a háború katonája, ha a puszkát a válláról levette?

A kérdésre sok homlok felhős lett és sok lélek borongó. Vannak nem félesek is, a kik félnék. Az ember a környezet és a körülmények produktuma. A gyerekszobától életünk hervadtáig folyton iskolába járunk és mestereink tanítása formálja lelkünket, gondolatunkat, erkölcsünket. Alakítja és átalakítja. Kötelesség, vágy, szokás, irtózat, tartózkodás mind életünk körülményeinek készen adott tétele. Kopás és új sarjadás egy tudományos megállapítás szerint hét esztendő alatt cseréli ki teljesen az emberi fizikumot. Erkölcsi egyéniségünk teljes átírására bizonyára kevesebb idő is elegendő. Az élet folyamata olyan sűrűsítések is produkál, a melyek az átváltoztató hatást a robbanás erejével tudják gyakorolni. És az ilyen komprimálások és robbanások előidézésére semmi sem oly alkalmas, mint a háború atmoszférája. Ez a levegő rejtelmes és rendkívüli hatásokkal terhes és rejtelmes és rendkívüli hatásokkal itatja át a katona lelkét.

Az aggodás tehát nem érthetetlen. A harczeret valóban nem szalon és nem is templom.

Az általános erkölcsi elvek alapján megszerzett élet törvényei ezen a területen megszorbulnak, elvérvénytelenednek, sőt az ellenkezőbe másulnak. A mi ott jogos volt, itt tilos, a mi ott főbenjáró bűn, itt dicsőséges kötelesség. A normális élet erkölcsi rendje a kíméletlen alapján épül: a háború erkölcsi kíméletlen. A háború öl, gyújt, pusztít. A normális rendben az ember legnagyobb joga: az élete és erre a jogára csak a legszörnyűbb bűn teszi érdemtelenné. A háborúban erről a jogáról mond le legelőbb és nem követhet el súlyosabb bűnt, mint ha ehhez a jogához túlságosan ragaszkodik.

Hogy a háború életében az ember morális egyéniségének nagy és rohamos átírulása folyik, az természetes. Minden mélyebb élmény egy-egy földrengése a léleknek, a mely megváltoztatja a gondolkodást, az érzést, a fölfogás eredményt geológikus rendjét. Új mélységek szakít, új magasságokat emel. Egy nagy ártékelést tesz folyamatba az ember erkölcsi berendezésének egész területén. Az így támadt új megállapítások mindenesetre egy rendkívüli, a normális élettől igen nagy mértékben különböző helyzet, egy sajátos és sok borzalommal teljes világ rendjének produktumai. Egy szóval: a háború egy más morált olt bele a katona lelkébe, mint a melyet a békés közösség rendje diktál.

Az aggodalom tehát, a mely a két morál kollízióitól félti a béke előjövendő kezdő időt, látszólag bőségesen megokolt. A valósággal szemben azonban úgy gondoljuk, ez aggodalom legtöbb érve tévedéssé erőtlenedik, ha nem feledkezünk meg egy egészen vitathatatlan igazságról. Arról nevezetesen, hogy mindaz a szabadság, a mit a háború a katonának nem annyira ad, mint inkább csak ráhárít, a fokozottabban szükséges önvédelem a szükség arányában megnövekedett joga. A katona, akár elhárítja, akár maga műveli a támadást a maga egyéniségében mindig önvédelmet folytat. A háború az a páncélt, a melybe a szervezett társadalom jogrendje öltöztette, levette róla és ezernyi intézmény védő energiájának minden kötelességét ráhárította a karjára meg a fegyverére. A katona ezerszeresen védtelenebb,

kitettebb, a maga erejére utaltabb, mint a békés rend polgára. Elfogadja és viseli az állapottal keservét kötelességből, erkölcsből, hűségből, a nagy hivatás és a nagy ezél ártéréséből. Röviden: azért mert tudja, miért esatázik.

De ugyanez a megértés, a melyet elfogadása ezerszeresen könnyebb feladat számára akkor, a mikor egy hasonlíthatatlanul jobb és kellemesebb állapotba tér vissza. A béke rendje mérhetetlenül kevesebb anyagi és erkölcsi teljesítést, szenvedést, önmegtartózkodást és önfeláldozást követel a polgártól, mint a háborúé a katonától és a kisebb követelés ugyanannak szól, a ki a nagyobbban is dicsőségesen megfelelt. Szabad-e tehát általánosságban föltenni, hogy a kisebbben szemben aggályos legyen az, a ki a nagyobbal szemben annyira szolvansnek bizonyult?

A veszedelmek barna felhője úszik egy vert hadsereg útja fölött. A vert hadsereg egy kiábrándult és lelkekben meghasonlott egyéniség. A mit a szívében és a gondolatában hazavisz: keserűség, leszereltség és hitelenség. De a győztes hadsereg ragyogó épségben és megkoszorúva hoz haza magával egy nagy polgári értéket. Az *intituczió* iránt való bizalmat és tiszteletet. Az intéző hatalomban nem csalódott. Az akarat, a mely eslekvéseinek rendjét szabályozta, helyesnek, okosnak, eredményesnek bizonyult. A fegyelem a sikerben egyszerű morális tartalmat igazolt. Kiderült, hogy a diktáló energia szavához igazodni, neki engedelmessékedni, szóval: a törvény szerint élni jó volt és hasznos. Csak a bukás dekomponál: a siker az organizációnak, vagyis a ható erők ezelszerű elhelyezkedésének nemesak következménye, de propagandája is. Öntudatot bizonyára erőteljesen fejleszt, de az öntudat fegyverező erő is és a fegyverezett öntudatoság becses értéke a társadalomnak. Azok az erények, a melyek győztessé tesznek egy hadsereget, erények maradnak akkor is, mikor az a hadsereg visszaalakul polgársággá. És, hála Istennek, nekünk minden indítékunk megvan arra a reményre, hogy majd egy győztes hadsereget várjunk haza.

Szöllősi Zsírmond.

A CATTARÓBÓL MONTENEGRÓBA VEZETŐ SERPENTIN ÚT A LOVCSENNEL.

TÁBOROZÓ TÖRÖK KATONÁK.

FEGYVERTISZTOGATÁS.

A GALLIPOLI HARCZOKBÓL. — A harcstérre kiküldött tudósítók felvételei.

VISZIK A TŰZÉRSÉGI FELSZERELÉSEKET.

MUSZTAPA KEMÁL BEJ VEZÉRKARI EZREDES A KÉPVISELŐK BIZOTTSÁGÁNAK MAGYARÁZ A HARCSTÉREN.

A GALLIPOLI HARCZOKBÓL. — A harcstérre kiküldött tudósítók felvételei.

A MÁSOK NAPJA.

Regény. (Folytatás.)

Irta Heyking Erzsébet grófnő. — Fordította Kherndl Margit.

Az egészséges ifjúság kegyetlensége Babyben már gyermekora óta megvolt. Midőn egykor egy szomszédos birtokról gyermek társaságból hazatért, Iza ölébe kapaszkodott, nagy kutató gyermekszemeivel a komoly, sápadt arcot vizsgálta és egészen kedvetlenül kérdezte:

— Egészen valódi mama vagy te tulajdonképpen? Nem nevelsz sohasem és nincsen ránc az arcodon. A többi mama ott ráncos arcú volt, talán azért, mert oly sokat nevettek velünk.

A gyermek észrevette, hogy anyja életfelfogásában valami nagy ellentmondás van; nem tudott víg kedélyű lenni, olyan volt, mint egy agg nő, pedig nem volt idős. Néha félni látszott a gyermek, hogy elveszíthet valamit, a mit élete jogos tulajdonának vélt.

Egy kis élményre abból az időből Iza még később is sokszor visszaemlékezett, mert nagy fájdalmat okozott neki és a hogy a viharos napok újra fölbresztik a rég elfelejtett sebek fájdalmát, mindig újra eszébe jutott ez élmény, ha az élet különös súlylyal nehezedett reá. Iza évekig csak fekete ruhát hordott és Baby nem is emlékezett talán már, hogy azelőtt anyját másban is látta volna. Egy tavaszi napon azonban, régi holmik között keresgélve, Izának egy ruha került kezébe, a melyet még a szerencsétlenség előtt hordott. A fehér mullból és rózsaszínű virágcsokorból halvány csábitás látszott feléje integetni, hogy térjen még egyszer vissza fiatal korába. Letette sötét ruháját, belebújt a világosba, hogy hamar megpróbálja, jól állana-e még. Csodálatos jól illett reá a világos ruha, mely az öröm jelképének látszott. Hihető ez? Ő és öröm! Betekintett a tükörbe és midőn a tükörkép mélyéből mint régi multból saját képe nézett feléje, úgy látszott neki, mintha eszébe jutna lassanként, a miről régen álmódott. De ekkor felpattant az ajtó és Baby szaladt be rajta ragyogó szemekkel, szétbontott hajjal, forró arccal, karjában egy csokorral a legelső virágzású, arany-sárga vajvirággal. Anyja felé akart rohanni, de hirtelen megállt, először tanácstalanul bámult reá, azután félig kedvetlenül nevetve mondta:

— De mama, milyen furcsa vagy te ebben a... fiatal ruhában! Ez nem illik reád sehogy sem!

Azóta Iza nem nyult többé elmúlt idők öltözeteihez.

De szívében nem egyszer hangzott el a vágyó szó: fiatal vagyok még! fiatal! Ilyenkor azt kívánta, hogy a kor gyorsabb lépésekkel haladjon, mert akkor a vágy meghal és a magányt majd könnyebben elviselheti.

És most Washingtonban volt, elfogadta nővére meghívását, saját óhajára, hogy ezt az idegen világot megismerje, de leginkább azért, mert Baby égo vágya volt, hogy amerikai névjéhez utazhasson s végre egyszer mulathasson, a mihez 17 esztendejével joga is volt.

De csodálatos, mily jól esett Izának ez az utazás. Mindjárt a hajón nagy megváltás érzete fogta őt el; fiatalnak, emelkedettnek érezte magát és itt Amerikában most minden új volt neki, nem csak az a sok tárgy, a mit láthatott, de még inkább a teljesen szokatlan életfelfogás, a melyet sokszor egyetlen véletlenül odavetett szó is elérült. Mióta Amerikában időzött, sokszor hallotta ezt a néhány szót: *have a good time* (jól mulatni) és sok asszonyt ismert meg, a kinek egyetlen belátható életcélja az volt, hogy élete jó mulatság legyen. Körülötte mindenütt természetesnek találták ezt. E fölfogás világításában tekintett most saját életére; mikor volt neki jó mulatsága!?

De most sokszor úgy látszott neki, mintha minden megváltozott volna ebben az új világban. Saját ifjúságának emléke merült föl elméjében, elfelejté a szürke élet útját, a mely oly lassan vonult el mellette és azt hitte, hogy a mult árnyékától örökre megmenekült.

— Mr. Erich Brincken — jelentette ekkor az inas.

Midőn belépett, csodálkozva tekintett körül

a kis szalonban. Hogyan, így egyedül találok? A hangja örömet fejezett ki.

— Igen, a többiek zsúrokra mentek, én pedig azt gondoltam, mily kellemes egyszer egyedül, esendben maradni.

— Tudja-e, hogy a mit mondtott, igen keményen hangzik annak, a ki épen a hóföregtegből jön és szeretett volna kissé Ön mellett megpihenni?

— De hiszen nem így érttettem — felelt a fiatal asszony nyitott és akaratlanul fölállt, kezét feléje nyújtá, mintha maradásra akarta volna őt bírni.

A mint így előtte állott, hosszú fehér házi ruhájában, a föl-föllobbanó kandallólángtól és a rózsaszín gyertyafénytől megvilágítva, senki sem tartotta volna őt vigasztalhatatlannak, vagy reménytelennek.

Brincken Iza megjelenésének varázsát és a barátságos zárt helyiség kedvességét átérve, keze után nyúlt, mely kis lebegő madár módjára mozgott, megcsókolta fehér ujjainak hegyét és így szólt:

— Ön azon nők közé tartozik, a kikhez jól esik hazatérni.

Iza pedig azt gondolta: mily különös, ezt még senki sem mondotta nekem!

Szólanul ültek egy ideig együtt a kandallóval szemben. E némaságban varázs és majdnem aggodalom volt. Mindketten érezték, mennyivel jobban közeledtek ezáltal egymáshoz, mint szavak által. Együtt hallgatni, távol a hazától, idegen világban, az esti félhomályban, érezni mint telik meg a szoba a kimondatlannal, hogyan nagyobbul a tér sejtethetetlen távolságokig és hogyan siklanak le mérhetetlen mélységekbe, oda, a hol a lelkek érintkeznek...

Midőn a hajón megismerkedtek, Brincken semmit sem tudott Izáról, csak azt hallotta, hogy özvegy és hogy leányával rokonaihoz utazik Washingtonba. Az étkezéseknél egymás mellett ültek, együtt jártak föl s alá a téli magányos fűdélzetén és ha az asszony vihartól védett helyen egy hosszú széken pihent, Brincken prémes takarót terített reá. Sajátságos élmény volt, az idegen asszonynyal, így víz és lég között megismerkedni. Iza vonzotta őt, úgy a hogy a nyugodt, megmérhetetlen tenger némely embert magához vonz. És azzal a bizonytalan érzéssel, a melylyel a tengeri hajós ismeretlen

PIHENŐ HARCOSOK.

HARCZOLÓ KATONÁK.

A GALLIPOLI HARCZOKBÓL. — A harcstérre kiküldött tudósaink felvételei.

vízeken evez, tapogatózva haladt Brincken szavaival. Hisz emberekben is találhatunk hirtelen homokzátonyokat és sziklaszirteket! De Izánál nem voltak ily meglepetések; lelkülete nem volt ugyan napfénytől átvilágított víz, a mely ragyog és legmélyebb mélységeiben is fölmutatja még az apró kavicsot, de nyugodt, világító és sötétszínű volt, mintha nagy szikla árnyékában feküdne, a mely a fényt nem engedi áthatolni.

Csakhamar úgy érezte magát Erich, mintha nagyon jól ismerné Izát, bárha élete külső tényeiről a hajóút végén is keveset tudott. Mióta Washingtonban volt, megtudott a követségi urak beszélgetéséből egyet-mást Clam-Craven grófnőről. Néhány fájdalmas szava, a melyet utazásuk alatt hallott, most értelmet nyert, minthogy megtalálta magyarázatukat az életében. Álomszerű, alig testet öltő szépségét, a mely belőle kisugárzott, mindjárt varázsszerűen érezte és most mikor tudta, hogy mily szomorú volt a gyöngéd nő élete, a melyet mindig annyira védelemre szorulóknak látott, csodálatához más, lágyabb, neki teljesen új érzés is járult. Hisz az ő munkás életében eddig

nem volt ideje arra, hogy a nőkre és a női sorsra gondoljon. Iza volt az első, a kit az utazás télen-égyében közelebről megismerni alkalma volt. Ő, a ki megszokta, hogy saját életének súlyát crós vállain hordja, többször aggódva kérdezte magától, hogy vannak-e mások, a kik nálánál jóval hiányosabban vannak fölruházva a küzdelem ellen és még súlyosabb terhet viselnek el. És sejtő megértés, gyöngéd, mely részvét támadt benne a nő sorsáért.

De hogy most megtörtént, hogy néha nevetni hallotta Izát és észrevette, hogy mennyi ép életöröm szunnyadozik benne s látszik félnen ébredeni, a meghatottság érzete fogta el és szívesen mondogta volna neki: Örvendj, örvendj, mert semmi sem szerez nagyobb örömet, mint a Te örömed! És egy napon, a melyen együtt álltak a Kapitólium nyílt folyosóján és lenéztek a téli napfényben ragyogó Potomacra, a hófedte hegyekkel a háttérben, Iza szemei fölragyogtak az elragadtatástól, úgy, hogy Baby-nál is fiatalabbnak látszott. Erich ekkor így szólt hozzá:

— Ön néha a gyermekekre emlékeztet, a kik karácsony előtt a kirakatok előtt állanak és

GÉPFEGYVER MUNKÁBAN.

KATONAI SZAKÁCSOK A HARCSTÉR MÖGÖTT.

A GALLIPOLI HARCZOKBÓL. — A harcstérre kiküldött tudósaink felvételei.

szent áhitattal nézik a szép játékokat, a melyeket sohasem kaptak. Ilyen helyre szeretnék én is bemenni, hogy mindent megvehessek Önnek.

Iza mosolyogva és csodálkozva nézett reá. Régen, régen volt már, hogy valaki bement egy üzletbe, hogy valamit vegyen neki.

Sajátságosnak találta, hogy egy ember annyira foglalkozik vele. Nem emlékezett, hogy ezt más valaha megtette volna és hogy kívánságai és érdekei iránt azelőtt bárki érdeklődött volna. De úgy látszott, hogy Erich mindig többet kíván belső életéből megtudni, mintha ez lelkének mind igen fontos lenne. Sokszor kérdezgetett most egyet-mást élete részleteiből és áhitatosan hallgatott, ha Iza csendes élet-ecsetelt Dusterhusenben, hol magányosságában a zene iránt fölébredt érdeklődése volt egyetlen nagy öröme. Beszélt utazási kedvéről, vágyáról, hogy szépet láthasson és mindenekelőtt, hogy szépet hallhasson, mert az több örömet szerzett neki, mint a természet vagy képek.

— A zene mélyebbre hat lelkembe, mint bármilyen más — mondta egyszer. Iza azonnal észrevette, hogy Erich megérti lelke minden lendületét. Mig azonban a hajón még némi idegenkedést érzett iránta, mert elvesztette a könnyű megismerkedés képességét, Washingtonban a sok idegen arc között régi jó barátoknak nézte. Növekvő örömmel találkozott vele számtalan társaságban, vagy a környékbe tett kirándulásokon, a melyeket a találekony Aga, Baby szórakozására a téli időjárás daczára tudott rendezni.

Néha-néha magáról is beszélt Erich, s alig hihette, hogy létezik nő, a kinek oly könnyű mindent elmondani. Mert mindketten oly emberek voltak, a kik rég megszokták, hogy életüket elrejték. A nő félnék lett a hosszas magányosságban, a férfi az elzárkózott a kemény életküzdelemben. Elmesélte Erich, mily nehéz volt pályájának kezdete, hogyan kellett mindent kiküzdenie a sorstól; először mindjárt a pusztaság lehetőségét, hogy tanulhasson; azután azt, hogy a hivatásához szükséges utazásokat Amerikába nélkülözésekkel megvásárolhassa; minden lépést ki kellett küzdenie, minden eredmény bajnoki küzdelem eredménye volt, míg végre elérte, hogy most szakmájában a legmagasabb fokra jutott. Most megértette Iza, hogy miért varázsolta Amerika Erichet mindig annyira és hogy miért szerette az amerikaiakat annyira: mert czéltudatosságában és pihenést nem ismerő tevékenységében a melylyel útját megjárta, hasonlított hozzájuk. Iza összehasonlította ezt az életet több mással, a melyet ismert és most ismerte föl, hogy miért érezte magát Erich közelében oly biztosnak; nem volt itt semmi, a mi csak Fortuna kezébe lett volna letéve, minden komoly munkával szerzetett meg. Tovább gondolkodva, homályosan sejtette, hogy Erich életében valami mégis hiányzott; mert olyan emberek mint ő, nem önmagukért, vagy csupán magáért a munkáért küzdenek; bennük szunnyad varázsszerűen annak a nőnek a képe, a kit egykor eredményeikkel megkoronáznak; egész életük kincsek gyűjtése, a melyeket annak az egynek fognak ajándékolni adni. És Iza, a kit a sors az élet kincseitől megrabolt, sokszor gondolta, hogy ez a nő irigylésre méltó lesz.

Mialatt Iza és Brincken még együtt ültek, tért vissza Aga és Baby.

— Megerőltető délután volt — mondta a szép Mallone grófnő, kimerülten helyet foglalva a kettő mellett a tea-asztalnál.

— Oh, de gyönyörű délután volt! — kiáltá Baby. Képzeld mama, a zsúrok egyikén találkoztunk Vansittart ural és az elvitt bennünket automobilján a kutya-kiállításra. Nem képeled, milyen édes teremtmények voltak ott. Egynéhányat kisorsoltak és Vansittart úr egy sorsjegyet vett nekem. És nézd csak ezt itt én nyertem meg! — Ezzel egy aprócska kutyát mutatott édes anyjának hosszú selyempuha szőrrel és kiduzzadó szemekkel, a melyet eddig muffja mögött dugott el. — Nem bájos? — folytató és képzeld, se nem európai, se nem amerikai, de egy kis khinai. De hogy ne legyen valami lehetetlen khinai neve, mindjárt megkereszteltük Good luck-nek, Jó szerencsének! Igen! ez legyen a neve. Jobb úgy sinesen a világon!

Főlemelte a kis kutyát és odalapította arcát egy velencei tükörhöz. De midőn a kutya, egész ázsiai egykedvűségét megőrizve, tükör-

A FŐVÁROS EGYIK UTCÁJÁN.

képtől végtelen vén, egykedvű kifejezéssel elfordult, mintha azt mondaná, hogy unostantig ismeri magát, az ismétlés számtalan formájában: Baby fekete oroszkáját a tükörhöz nyomta, és így kiáltott hozzá: — Ugyan mondjál már jó napot annak a Good luck-nak ott bent! És Iza, a ki félig jó kedvvel, félig bánatosan nézte leánya tréfáját, Erichhez fordulva, így szólt hozzája: — Mégis csak nagy gyermek még.

— Vigyázz kontesz! jobbra nézz! — mondta a kis Pogarell, a ki közvetlenül Baby mögött ment, — mindjárt odaérkezünk, a hol a köztársaság legelső Szentességét állítják ki, a ki mindenkiel, méltóval és méltatlannal kezelt fog. Mindnyájan hosszan nyúló sorban állottak, mely lassan haladt a forró, fényesen megvilágított termeken át, a Fehér Terembe, hogy az Egyesült-Államok elnöke előtt defiláljon.

A kék szoba bejáratánál hadsegéd várt és a belépők nevét nevezte meg az elnöknek, a ki egynehány lépéssel odább, az ablakos falnál állott, rokonoktól és kíséretétől körülvéve. Az elnök előtt egy zsinór tartott szabadon egy keskeny utat, a melyen a defilálók előtte elvonultak. Az elnök soknak kezét adott és sokkal elbeszélgetett néhány pillanattal, míg a mellette álló nők, nagy virágoskoraiak mögül, melyeket védőpaizsok gyanánt tartottak, billentéssel köszöntek.

A diplomaták és egyéb kitüntetettek előjoga volt, hogy tisztelgésük után az elnökkel szemben, a zsinórán túl a többi vendég fölvonulását a kék szobában végignézzék. És mialatt Európa különböző egyenruhái tolongtak, érdemjelek és csillagok szórta fényüket, a melyeket mind azért tűzték föl, hogy annak az egyszerű embernek ott a tulsó oldalon az egyszerű frakkos öltözetben, tiszteletüket kifejezzék, ezalatt elvégezték tisztelgő utokat azok, a kik kedvéért az a férfi azon a helyen volt, a hol most állott. Volt ott mindenféle típus és ha valamennyien mindenek előtt amerikaiak is akartak lenni, mégis meglátszott nem egyen, hogy Európa amaz államai melyikéből származik, a melyeknek aranydiszú hivatalos képviselői a zsinórán túl voltak, úgy mint az államok maguk a nagy vizen túl. És talán észébe jutott annál a tisztelgő fölvonulásnál a diplomácia nem egy tagjának a hajóhad, mely az év elejétől végig szüntelen szelte a vizeket, hogy ezer és ezer embert hozzon át, a ki mind amerikai lesz. A százak, a kik itt elhaladtak, csak jelképei voltak a millióknak, melyek még mindig érkeznek, csupa oly ember, a kit a régi világ elveszített és a kik nem voltak legrosszabb fiai.

Világszerte ismert milliomasok vonultak el, a kik a pénzkeresést pusztá üzletből már régóta a Génusz egy új formája megnyilatkozására emelték. Stonetower Night, az óriás tröszt mestere foglalta el a közönséget a legelső helyet és magára vonta az apróbb pénznagyságok

ORSZ FOGLYOK BUDAPESTEN.

figyelmét; mert oly varázsszal volt rájuk, mint a távol ragyogó alpesi csúcs a hegemázsóra; valamennyi kifeszítette magának, hogy a mit az elért, azt ők is kiküzdhetik. (Folyt. köv.)

A NAGY HÁBORÚ ALBUMA.

Lapunk mint azelőtt, az idén is dús kiállítású, művészi díszű albumot ad előfizetőinek karácsonyi ajándékkul. Az album tartalma ezúttal a háborúval foglalkozik, úgy szövegében, mint rendkívüli művészi értékű képeiben. Kiváló művészeink:

Garay Ákos, Juszko Béla, Pörge Gergely, Vadász Miklós, Zádor István

illusztrációin és **Helbing Ferencz** által készített művészi díszeken kívül **nyolcz pompás mélynyomású mûmelléklet**

és nagymennyiségű érdekes fénykép, saját harctéri tudósítónk fölvételei adják az album illusztratív részét, a mely gazdagságával és értékével pártját ritkítja a magyar irodalomban. A szöveg a nagy háború hiteles, pontos, jól megírt története 1915 őszéig, haditudósítónk tollából.

Az album úgy, mint régebbi albumaink is, 5 íven, díszes borítékban fog megjelenni, **Juszko Béla** színesen reprodukált festményével címlapján.

Minden előfizetőnk — újévkor belépő új előfizetőnk is — ingyen kapják az albumot, mint lapunk karácsonyi ajándékát.

A jelenlegi súlyos nyomdai munkaviszonyok miatt azonban albumunk nem készülhetett el karácsonyra: ezért némi türelmen kell olvasóinkat kérnünk. **Január hó folyamán összes előfizetőnk meg fogják az albumot kapni.**

SZÉNSZÁLLÍTÓ.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Január 5. Kelet-Galicziában és a bukovinai határon csapataink tegnap is mindenütt győzelmesen harcoltak. A besszarábiai arcvonalon az ellenség a kora délutáni órákban újból igen erős ágyúzást kezdett. A gyalogsági támadás ezúttal is a Toporoutznál és a határ mentén Raranczától keletre levő állásaink ellen irányult. Az ellenség helyenként nyolcz sorban támadt védelmi vonalunk ellen. Hadoszlopai akadályaink előtt, többnyire azonban még előbb, nagy veszteségek mellett összeomlottak. Horvát és délmagyarországi ezredek versenyeznek a szívós kitartásban a legsúlyosabb körülmények között. Az oroszoknak az uszceczkói hiderődtímenyek ellen és Jaslovicze táján intézett támadásait ugyanaz a sors érte, mint a toporoutzi támadásokat. A németek keleti harczterén, valamint a nyugati harczterén a helyzet változatlan.

Az olasz harczterén a látási viszonyok kedvezőbbre fordultával az egész tengermelléki arcvonalon megélénkült a tüzérségi tevékenység, a mely a Krn területén és nevezetesen Oslavijánál igen hevesé vált. Az olaszoknak a csapataink által elfoglalt árok ellen intézett támadását, valamint a San Michelétől északra levő állásunk ellen intézett kézigranát-támadását visszautastottuk. Repülőink alai és strignói katonai épületekre bombákat vetettek. A délkeleti harczterén nincs változás.

Január 6. A harci tevékenység Kelet-Galicziában és a besszarábiai határon tegnap lényegesen alább hagyott. Az ellenség állásainkat időnkint tüzérségi tűz alatt tartotta, de gyalogsága sehol sem lépett akcióba. A németek egy felderítő osztaga a Jakobstadtlól délre levő erdőben tülerőben levő ellenséges támadás elől kénytelen volt visszavonulni. Czartorijzsknál visszavetettek egy előre-tolt orosz őrséget. A nyugati harczterén tüzérségi és kézigranát-harcok. Az olasz harczterén a tengermelléki harczvonalon hevesebbé váló ágyútűz; Voljtétől északra több támadást visszavertek és az elfoglalt állást megtartották. A tiroli határterületen tüzérharcok. A délkeleti harczterén a Kövess-hadsereg csapatainak támadása a montenegróiak ellen Beranétól északra és Rozajtól nyugatra kedvezően halad előre. A Bocche di Cattaro területén az utóbbi napokban mindkét részről a tüzérség fejtett ki tevékenységét.

Január 7. A tegnapi nap az északkeleti harczterén aránylag nyugodtan telt el. Csak a Styr mellett került átmenetileg harcra a sor. Az ellenség Czartorijzsktól északra megszállott egy temetőt, a honnan azonban osztrák landwehr-csapatok csakhamar kiűzték. Az ellenség ma reggel ismét megkezdte Kelet-Galicziában támadásait. Turkesztáni lövészek nyomultak napkelte előtt Ruczaeztől északkeletre levő állásaink ellen és az arcvonalon egy keskeny darabján behatoltak árkainkba. A 16. és 24. honvédegyezred azonban gyors ellentámadással ismét kivetette onnan az ellenséget. Számos foglyot és három gépfegyvert szállítottunk be. A foglyok megegyező kijelentése szerint a Pfanzer-Baltin hadsereg ellen intézett leg-utóbbi támadások előtt az orosz legénységnek mindenütt azt mondták, hogy nagy áttörési csata előtt állnak, a melynek révén az oroszok ismét a Kárpátokba fognak nyomulni. Az ellenség veszteségei a besszarábiai határon és a Strypa mel-

lett folyt újvi harcokban megbízható becslések szerint legalább 50,000 emberre rúgnak. A németek a Czartorijzsk melletti temetőből, melyet egy orosz osztag megszállott, kiűzték az ellenséget. A nyugati harczterén nincs esemény. Az olasz harczterén a harczvonal több pontján, a Col di Lana területén, Flitschnél, a görzi hídfőnél és a doberdói fensik szakaszán meglehetősen élénk ágyúharc. A délkeleti harczterén Kövess tábornok csapatai a montenegróiakat Mojkovácznál a Tarakönyöknél, Godusánál Beranétól északra, a Rozajtól nyugatra, valamint Ipek és Plav közt feleuton heves harcra visszavetették. Csapataink élei Beranétól 10 kilométernyire vannak.

Január 8. Kelet-Galicziában és a bukovinai határon a csata tegnap újból fellángolt. A Strypa mentén, mint már jelentettük, az ellenség napkelte előtt megkezdte támadásait. A rohamcsapatok néhány erős osztaga a köd oltalma alatt útegeinkig nyomult előre. Ekkor megindult a 16. és 24. honvédezered és az 57. közép-galicziai gyalogezred ellentámadása és a támadókat állásainkon túl verte vissza. Az ez alkalommal elfogott 720 orosz között van egy ezredes és tíz más tiszt. Dnyeszter-menti vonalaink egész napon át legnagyobb részét erős ágyútűz alatt állottak. A besszarábiai arcvonalon közvetlenül a déli órák előtt tüzérségi pergőtűzzel vezetve be támadásait az ellenség. Erőfeszítések ismét a Toporoutz melletti és a Raranczól keletre fekvő állásaink ellen irányult. A harc most is rendkívül elkésredett volt. A támadó oszlopok egyes részeinek sikerült is árkaikba benyomulni, azonban tartalékaik készítésben ismét kivertek őket. Ez alkalommal egy tisztet és 250 főnyi legénységet fogtunk el. Volhyniában Berestiany mellett csapataink visszavertek orosz hiszterző különítményeket. A Styr mentén tüzérségünk összpontosított tüzeléssel megheiusította az oroszok arra irányuló kísérletét, hogy a Czartorijzsktól északra fekvő temetőt visszafoglalják. A németek a nyugati harczterén a Hartmannswillerkopftól délre megtelepedésüket előretöréssel elfoglalták a francziáktól egy árokra. Az olasz harczterén az olaszok a tolimeni hídfő északi része és ettől északra elfoglalt állásaink, különösen a nemrég elfoglalt árok ellen, melyet tegnap ismét többször támadtak, nagyon élénk ágyútűzrel indítottak. Oslavijánál és a doberdói fensik szakaszán is meglehetősen heves ágyúharcok. A délkeleti harczterén nincs esemény.

Január 9. Az ellenség, miután két nap előtt Kelet-Galicziában és a besszarábiai határon a

harcvonal összes pontjain visszavertük, tegnap nem ismételte meg támadásait, hanem csak időnkint tüzérségi tüzet indított állásaink ellen. Erősítések szállt erre a harczvonalra. Volhyniában, a Kormin-patak mellett csapataink orosz felderítő osztagokat szórta szét. A nyugati harczterén a Hirsteinson, a Hartmannswillerkopftól délre a december 21-én az ellenség kezébe került árok körül az utolsó is elfoglalták s 1083 vadászt elfogtak. A délkeleti harczterén a montenegróiak Beranétól északkeletre újra ellenállásra állapodtak meg. A magaslatokat, melyeket megszállottak, rohammal vették be és egy löveget zsákmányoltunk. A Tara mellett csatározás folyt. A herzegovinai határon és a Bocche di Cattaro területén csapataink a montenegrói hadállások ellen harczban állanak. A Dardanellák elleni támadás a törökökre nézve győzelmes véget ért, az angolok és francziák kiűrtették a Gallipoli-félszigeten Sed il Bahrt s egyetlen ember sem maradt ott.

Január 10. Kelet-Galicziában és a bukovinai határon tegnap sem voltak nagyobb harcok, csak Toporoutznál vertünk vissza egy ellenséges támadást. A nyugati harczterén Massigestől északnyugatra a Maison de Champagne major vidékén a németek több száz méter kiterjedésben elfoglalták az ellenséges megfigyelő állásokat és árkokat, 423 francziát elfogtak. A majortól keletre megheiusult egy ellentámadás. Egy német repülőraj megtámadta a founesi hadtáppálomást. Az olasz harczterén csak ágyúharcok a görzi grófságban, a Col di Lana területén és a Vielgeroethszakaszon. A délkeleti harczterén Berane ellen előnyomuló csapataink újra több magaslatról vetették vissza a montenegróiakat és értékék Biocát. Innen északra a Lim keleti partját megtisztítottuk az ellenségtől. A Taránál tüzérségi tevékenység és csatározások. Montenegro délnyugati határánál a harcok tartanak.

Január 11. A szokásos tüzérségi harcoktól eltekintve a besszarábiai harczvonalon és Kelet-Galicziában is csend uralkodott. Ma reggel óta az ellenség a leghevesebb tüzérségi tűz után sikertelen támadásokat intéz a Toporoutz és Rarancz közti terület ellen. A németek a Massigestől északnyugatra elfoglalt árok ellen intézett ellenséges előretöréseket visszaverték s az ott elfogott foglyok száma 480-ra emelkedett. A németek egy francia és egy angol repülőgépet lőttek le. Az olasz harczterén nincs nevezetesebb esemény. A délkeleti harczterén nevezetes sikert jelentenek: a Lovcsen-hegyet elfoglaltuk. Hősies gyalogságunk nehez tüzérséggel és a haditengerés-

szettel remek együttműködésben három napi kemény harcban legyőzte az ellenség elkeseredett ellenállását és a teljes Karszt-hegység mérhetetlen nehezégeit és elfoglalta a tengerből sziklafalként 1760 méternyi magasságban kiemelkedő, a védelemre évek óta berendezett Lovcsent. 26 löveget, közte két 12 centiméteres ágyút, két 15 centiméteres modern mozarat és két 24 centiméteres mozarat, azonkívül lövészet, puskákat, élelmiszert, ruhakészleteket zsákmányoltunk. A lövegek egy része sértetlen. Ezeket az ellenség ellen használjuk. Montenegro északkeleti részén az ellenséget, a mely tegnap közvetlen Berane előtt még egyszer ellenállt, elűztük. A község és az azt dél-nyugat felől uráló magaslatok birtokunkban vannak. Gyors közbejövással elejét vettük annak, hogy Beranóban az égő Lim-híd egészen elpusztuljon. Ipekén újra 13 szerb löveget ástunk ki sok löszrel.

Január 12. A besszarábiai határon újabb elkeseredett harcok. Az oroszok három órai tüzérségi előkészítés után délután egymás után ötször és este 10 órakor hatodszor próbálták mely tagozásu támadó oszlopokkal vonalainkba betörni, mindig hasztalanul. A kintőn működő tüzérségtől támogatva a hősies védők visszavertek minden támadást. Az ellenség visszavonulása helyenkint rendetlen futással vált. Veszteségei nagyok. Különösen az észak-magyarországi 28. gyalogezred s a 80. és 807. sz. honvédezeredek tüntették ki magukat. Az olasz hadseregben a helyzet változatlan. A Riva-, Flitsch és Tolmeini szakaszon, valamint a görzi hídfő előtt a tüzérség működése helyenkint újra élénkebb volt. A tolimeni hídfő déli része előtt az ellenség egy támadási kísérletét visszavertük. A görzi szakaszon repülőink olasz táborokra bombákat dobtak. Tizenegyedikén délután egyik tengeri repülőjárműfajunk Riminiben pusztító hatással dobott bombákat a töltény- és kenyérgyárra, a pályaudvarra és repülőgépek elűzésére szolgáló útegre. Több repülőgép elleni ágyúnak heves tüzelése dacára, összes repülőjárműveink sértetlenül tértek vissza. A délkeleti harczterén a Montenegro elleni támadásunk sikeresen halad előre. Egy hadoszlopunk harcok között elfoglalta a Budnától nyugatra és északnyugatra fekvő magaslatokat, egy másik az 1560 méter magas Babjakot, Cetinjétől délnyugatra. A Lovcsenben át előnyomuló eszászri és királyi csapatok az ellenséget Njuginál tűzték vissza. Az Orahovacztól keletre a határon túl emelkedő magaslatok is birtokunkban vannak. Grabovo felé vezényelt csapataink hetven óras

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
természetes
égyvényes
SAVANYÚVIZ.

E gyönyörű kiállítású
tölcsernelküli
beszélőgép
csak 30 korona.

Kizárólag
Wagner

„Hangszer - Király”-
nál kapható.

A világhírű „Columbia”
beszélőgép és hanglemezyár írókirtáiban.

Budapest, VIII., József-körút 15. szám. Telefon.
Beszélőgép egész 500 K-g. Hanglemez ujdonságok! Hang-
lemez vételnél 200 drb tól ingyen! — Árjegyzék ingyen! —
Figyeljen a „Wagner” névre! Megrendelésekor előleg küldendő.

Ujdonság!

Magyar Könyvtár
A FRONTRA!

10
füzet; tartalmaz

64
kitinő elbeszélést és

3

koronába kerül,
tábori csomagolással
együtt.

Mindenütt kapható!

Gróf Esterházy Ferencz
uradalmi pezsgőgyára

Tata

LAHODALMAS. Demi Sec.	ALDOMAS. Sec.	BILLEKOML. Extra dry.	VIN NATURE. Brut.
VEZÉR- KÉPVISELET RANTÁR	GRÖSZ BERNÁT BUDAPEST.		V. RUDOLF- BAKPARTY 8. Telefon 44-38.

Kalodont
uj csomagolás.

A mai viszonyok kényszerítenek bennünket arra, hogy közel 30 év óta forgalomban levő csomagolását a

„KALODONT” fogcrémünknek megváltoztassuk.

A tubus csomagolása ezután nem tokban lesz mint eddig, hanem redőzött dobozban, melynek jelzése és színezése ugyanolyan mint a mi tubus czimkénk, mely minden államban törvényileg védve van.

A világszerte ismert és mindenütt kedvelt «Kalodont» ezután is mint eddig, felülmulhatatlan minőségben kerül forgalomba.

Sarg F. A. Fia és Tsa
WIEN IV. BERLIN.

harcz után elfoglalták az e községtől délkeletre és északnyugatra fekvő szikláshegyeket. A Montenegró délnyugati határán szakmánytól lövegek tegnap jelentős száma negyvenkettőre emelkedett. Montenegró északkeleti sarkában most a Boranától délre fekvő magaslatokat is elfoglalták. Osztrák-magyar csapatok albanokkal egyesítve Dugainból, Ipektől nyugatra, a szerb csapatokélekek utolsó maradványait is elűzték.

A Jó Pajtás. Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja január 16-iki számába *Ábrányi Emil és Fövenyessy János irt verset, Molnár Ferencz érdekes cikket a királyról, Elek nagyapó kedves mesét, Sebők Zsigmond folytatja a Dörmögő Dönmötör kalandjait az olasz harczterén. Lenk Adolf az állatkerből mond el kedves elefánt-történeteket, Zsiga bácsi mulatságos mókát irt, Benedekné Judasi Etelka folytatja regényét. A rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedr évre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal. (IV. ker. Egyetem-utca 4.)*

HALÁLOZÁSOK.

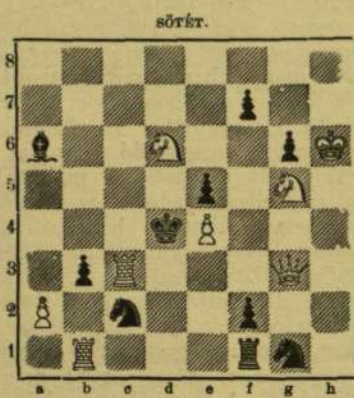
Elhunytak a közelebbi napokban: Jóbaházi Döny Miklós császári és királyi kamarás, nagybirtokos, 81 éves korában, Mihályiban. — Kihalmi HARMOS GÁBOR a közigazgatási bíróság nyug. tanácselnöke 79 éves korában, Budapesten. — BARÓTHY SÁNDOR ügyvéd 76 éves korában, Nagyváradon. — BENEDEK FERENCZ nyug. államvasúti főfelügyelő 76 éves korában, Szegeden. — DAVIDA MIKLÓS dr. orvos 70 éves korában, Budapesten. — Kőrösnadányi NADÁNYI GYULA a bányáink kerület országgyűlési képviselője, Budapesten. — BALOGH ELEK dr., nagyszalontai városi főorvos, 71 éves korában, Nagyszalontán. — SCHADEL JÓZSEF, Győr város nyug. főszámvevője 69 éves korában. — GYÖNYÖSSY LÁSZLÓ gyógyszerész 65 éves korában, Budapesten. — KINTZLY BÉLA egri egyházmegyei ezüstmísés áldozópap, egykori plébános 53 éves korában, Egyeken. — SIROSS DEZSŐ tartalékos honvéd főorvos, az orosz fogságban Szamarkandban

negyven éves korában. — LISSZAUER ADOLF dr. császári és királyi főorvos, Kassán. — ZANKÓ BANDI, Zankó Emil fogarasi főerdőmérnök fia 19 éves korában.

Özv. Ghymes és gácsi FORRÁCH JÓZSEFNÉ grófné szül. sklabinai és blatnicai révai Révay Sarolta báróné csillagkeresztes hölgy 72 éves korában, Budapesten. — ÖZV. REMÉNYI KÁROLYNÉ szül. Dévény Aranka 66 éves korában, Budapesten. — KISS MIHÁLYNÉ szül. Ritter Francziska, Aranyosmaróton. — MUHOVAY KÁROLYNÉ szül. Dósa Ceczil 80 éves korában, Budapesten. — NAGY ARANKA 89 éves korában, Budapesten. Az elhunytban Nagy Károly, Az Ujság munkatársa nővérét gyászolja.

SAKKJÁTÉK.

2987. számú feladvány Ehrenstein Móról, Budapest.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2983. számú feladvány megfejtése Moller J.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. He6-b8 — Kc7-d6 1. — Kc7-b6
2. Ve8-f8 + stb. 2. Ve8-d8 + stb.

2984. sz. feladvány megfejtése Ehrenstein M.-től Budapest.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Vg3-h3 — Bf1xb1
2. Vh3-c8! stb.

Helyesen fejtették meg: A «Budapesti Sakk-kör» (Budapest). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr). — Bácsi Péter (Budapest).

EGYVELEG.

* **Haldokló népfaj.** Az amerikai orvosok és természetudósok körvénnyel fordultak a washingtoni kongresszushoz, hogy tegyen valamit a Filippi szigetek lakóiért, a negritókért, a kik különben nemsokára el fognak pusztulni. A negritók az indiai szigetek őslakói, de ma alig vannak 25 ezren. Ezek közt is csak 5000 a telivér, a többi már keresztelés. A negritók ezülopörök építik üyomóráságos kunyhóikat és habár szigetlakók, úgy félnek a víztől, mint a tüstől. Nem tudnak úszni, nem halásznak, nem járnak csónakon. Egyetlen foglalkozásuk a vadászat és ma is mérgezett nyíllal lövik a vadat. Szóval: a civilizáció közepében él egy népfaj, amely álbátatosan ragaszkodik régi életmódjához, tehát különlegesség. Minthogy azonban a civilizáció egyre nehezebbé teszi a régi életmódot, a népfaj nem szaporodik, sőt pusztul. Hogy a kongresszus mit tesz értük, erre igazán kíváncsi lehet a tudomány.

Szerkesztői üzenetek.

Várak. Tartalma, nyelve, verselése azt az egyéni érzés nélküli középességét mutatja, a melyet mindenki elérhet némi gyakorlattal.

Emlékezés. A kis versben nem elég világos a gondolat-kapcsolat a vak köldös és az apa között s e miatt nem tud belőle kipattanni az sem, a mit mondani akar.

Szól a kakas. Fanyar ízű történet, a humora éretlen és ellenszenves.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 50-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Szabadság vértana.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

A SZÍV
a czíme
AAGE MADELUNG
egyik legjobb elbeszélésének Megjelent a Magyar Könyvtárban.
Ára 60 fillér.
Mindenütt kapható!

•••••
Rendelésnél sziveskedjék lapunkra hivatkozni
•••••

MAGYAR KÖNYVTÁR
Az 1870—71-diki
NÉMET-FRANCZIA HÁBORÚ
teljes leírása
Dr. MIKES LAJOS-tól.
Ára 60 fillér.
Megrendelhető:
LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

A NEMZETI SZÍNHÁZ UJDONSÁGA

Megjelent a Fővárosi Színházak Műsorában.

Lakatos László színműve A BÉCSI TÁNCZOSNŐ

Történelmi vígjáték 1 felvonásban. Ára 30 fillér.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

MOLNÁR FERENCZ KÖNYVE

EGY HADITUDÓSÍTÓ EMLÉKEI

1- 5.000 példányig teljesen elfogyott.
5.001-10.000 1916 január 7-én jelent meg.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben. Ára füzve K 5.80, kötve 7.80.

PRZEMYSLTŐL BREST-LITOWSKIG

Érdekes harczterei élmények.

Irta Szádeczky Kardoss Lajos egyetemi tanár. Ára 3 korona.

Ujdonság! A szerző, mint a sajtóhadiszállás történetíró tagja vett részt az oroszok elleni hadjárat legdicsőségesebb részében s önálló felfogásban, a történelmi reminiscenciák nagy gazdagságával adja elő, a mit látott és átélt.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LOHR MÁRIA

A főváros első és legrégibb csipkésztítő, vegyész és kelmefestő gyári intézete. **GYÁR és FŐÜZLET: VIII., Baross-n. 85.** Telefon: József 2-37.

Alapítva 1810-ben. Haltenberger Béla Kassa

ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás. A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN. Gyászcsontban ruhafestés feketére és egyenruhák tisztítása soronkívül.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

A VÖRÖS KERESZT

(A genfi egyezmény ismertetése).

Irta:

MOLNÁR VIKTOR

nyug. államtitkár

Ára 60 fillér.

Megjelent a Magyar Könyvtárban.

Az ISMERETTERJESZTŐ KÖNYVTÁR

a modern természettudomány és technika legnagyobb vívmányainak ismertetési kiváló szakemberek tollából, mindenki számára érthető módon. Új kötetének

A MODERN KÉMIA

a címe.

A kémiai tudomány fontossága még sohasem vált annyira mindenki számára érthetővé, mint most, amikor a háborúban elért sikereinkben oly nagy része van a német kémiai tudomány óriási fejlettségének. A háború eredményeképp bizony várható a kémia iránti érdeklődés nagy fellendülése s ezért épen jókor, aktuálisan jelent meg a kötet, amely a kémia eddigi eredményeinek nagyon egyszerű, mindenki számára megérthető s mégis teljesen tudományos színvonalon álló összefoglalását adja. A könyvet, melynek szövegét sok érdekes kép és ábra illusztrálja, egy kiváló magyar szakember, *Unger Emil dr. ford. Phitip. G. James* nagyírú munkájából. A Franklin-Társulat kiadása.

Ára kötve 8 K.

Megrendelhető:

LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

SPORT-SZÁNKÓR TÉLI-SPORT

A hírneves «Rohonczy» «Columbus» korcsolyák és «Achilles» bokavédők főraktára. Nagy raktár kormányozható sportszánkók-ból. Kötött meleg sportkezek, mellények, sapkák, sweaterek, lábmélegítők stb. nagy választékban.

Svéd szánkó gyermekeknek — K 5-70 felnőtteknek — K 8-20
Hallvölgyi szánkó gyermekeknek — K 7-50 felnőtteknek — K 12-—
Dávosi ródlí em 80 100 115 két személynek — K 15-50 em 100 115 két személynek — K 15-50
Ski kiegészítő 210 200 185 kiegészítő 32 30 29

Arjegyüket bérmentve küld: **WESZELY ISTVÁN** Budapest, IV. ker., Váci-utca 9. sz.

Hogyan züllött el az orosz hadsereg?

Erről ad számot a Magyar Könyvtár egyik új füzeté, mely közli Vereszajev orosz katonasorvos emlékiratait «Az orosz hadsereg züllése az orosz-japán háborúban» címmel. E rendkívül érdekes munkát Kuttay György fordította. Ára 60 fill. Mindenütt kapható!

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatása szer **étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség** ellen.

Étkezés közben véve, megóv a **gyomor-terheléstől.** Egy üveg ára **3 kor. 20 fill.**

Kapható: minden gyógyszertárban valamint

Rozsnyay Mátyás Arad, Szabadság-tér 8.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeket ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadász-területek árverésének idejét közli. A díszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szivesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Olvassa a hirdetéseket!

**A Magyar Könyvtár
AMATEUR KIADÁSA**

64 elbeszélés. **10** kötetben.

Ambrus Heltai
Kafka
Kóbor
Krúdy
Lakatos
Molnár
Sebők
Szini
Szöllősi

Minden füzet külön kötésben, aranyozott színes címlappal van ellátva. A tíz kötet egy tokban van.

Tíz magyar író és elbeszélő munkáját tartalmazza, igen izléses kiállításban. Ajándékozásra nagyon alkalmas.

ÁRA 6 KOR.

Megrendelhető:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 21. SZÁM
és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben megrendelhető:

**MIKSZÁTH KÁLMÁN
ÉLETRAJZA**

Irta VÁRDAI BÉLA

A nagyevű író egyetlen részletesebb életrajza. Mikszáth arcképevel díszítve és csinos kartonkötésben.

Ára 2 korona 50 fillér.

**Olvassa a
hirdetéseket**

**ISMERETTERJESZTŐ
KÖNYVTÁR**

Korunk találmányai. Irta Archibald Williams. Átdolgozta Szilárd Richárd. Kötve 8.-

Modern bányászat. Irta Archibald Williams, ford. Réz Géza. Kötve 8.-

Ujkori híres utazók. Irta Archibald Williams. Átdolg. Mikes Lajos. Kötve 8.-

Küzdelem a levegő meghódításáért. Irta Charles C. Turner, fordította Fröhlich Károly. Kötve 8.-

A modern kémia. Irta Philip C. James dr., ford. Unger Emil dr. Kötve 8.-

A modern technika nagy alkotásai. Irta Archibald Williams. Átdolgozta Péter Jenő. Kötve 8.-

A modern gyáripár. Irta Charles R. Gibson, ford. Balázs Pál. Kötve 8.-

Modern geológia. Irta E. S. Grew, ford. Balleneger Róbert. Kötve 8.-

A modern villamosság. Irta Charles R. Gibson, ford. Hajós Rezső. Kötve 8.-

A primitív ember hajdan és most. Irta Elliot Scott, fordította Schöpfli Aladár. Kötve 8.-

Megrendelhető:
Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI. Andrassy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

AZ AÉRO

A repüléssel, léghajzással és a motorsportok minden ágával foglalkozó egyedüli magyar folyóirat.

Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajzás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitérő és könnyen érthető népszerű cikkeket tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók a léghajzás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülő gépek (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

Rendelésnél
szíveskedjék lapunkra hivatkozni.

**MAGYAR KÖNYVTÁRT
A FRONTRA!**

10

FÜZET; TARTALMAZ

64

JÓ ELBESZÉLÉST ÉS

3

KORONÁBA KERÜL,
TÁBORI CSOMAGOLÁSSAL.

MINDENÜTT KAPHATÓ!

4. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, JANUÁR 23.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A Világöröndös-vel negyedévenként 1 koronával több.

Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Ára 40 fillér.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

FERDINÁND CZÁR A SZOBANYE MEGNYITÁSÁRÓL ELTÁVOZIK.

A HÁBORUS BULGÁRIÁBÓL — Jely Gyula, a harctérről kiküldött munkatársunk felvétele.